Ե ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1364 — ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 20 ՅՈՒԼԻՍ 1888 (Ն. Տ.) 1 ՕԳՈՍՏՈՍ 1888 — 22 ԶԻԼԳԱՏԷ 1305

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

غلطه‌ده نورادونكيان خاننده ارەولك
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան	[illegible]	160
» » Վեցամսեայ	»	80
» » Եռամսեայ	»	40
Գաւառաց » եւ [illegible] Թղթատարով տարեկան	»	240
Գաւառաց համար եւ [illegible] Թղթատարով վեցամսեայ	»	120
Օտար երկիրներ, տարեկան	Ֆրանք	58
» » վեցամսեայ	»	26

[illegible]

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Ե. ՊՈԼԻՍ, 20 ՅՈՒԼԻՍ, 1888

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԲԵՂՈՒՆ ՇԱՐԺՈՒՄ ՄԸ Ի ՌՈՒՍԻԱ

ՓՈՔՐ-ՌՈՒՍԵՐՆ ԸՆԴԴԷՄ ՄԵԾ-ՌՈՒՍԱՑ

Երկուշաբթի աւուր Սուրհանդակաւ առնուած եւրոպեան լրագրաց մէջ տեսանք Ռուսթէրի հետեւեալ հեռագիրը.

Քիէվ, 22 յուլիս.

«Ուքրանիոյ Ազգային Մասնախումբն, որ կազմուած էր յառաջացնելու Մեծին Ուքրանիոյ ինքնօրինութեան վերահաստատումն, Յայտարարութիւն մը հրատարակեց, ի պատիւ Պոտան Խմելնիսքիի կառուցեալ յիշատակարանի մը բացման առթիւ.

«Այս Յայտարարութիւն, որ լոյս տեսաւ Սրբոյն Վլատիմիրի (Ռուսիոյ Քրիստոնէութիւն ընդունելուն) տօնին առջի օրը, մեծ Տէրութեանց և սլաւ ազգաց ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ սա խորհրդեանց վրայ.—

«1. — Ուքրանիոյ ժողովրդեան միութիւնը Ռուսաց հետ՝ չէր գործ հպատակութեան առ Ցարն Ալեքսէյ Միխայլովիչ, այլ հաւասարներու միջեւ դաշնակցութեան մը հանգամանքն ունէր:

«2. — Ռուս կառավարութեան հարստահարական տնօրինութիւնք և բռնի ռուսացուցման գործն որ յառաջ կը տարուի՝ շատ աղի արցունք թափել տուին Ուքրանիոյ ժողովրդեան, որուն՝ իւր հայրենի երկրին մէջ իսկ՝ արգիլուեցաւ իւր լեզուաւ գիրքեր տպել և մինչեւ իսկ իւր լեզուն գործածել խօսակցութեան մէջ: Մեր ազգակիցք կը կորնչին պետական բերդերու բանտերուն մէջ, և ի Սիպերիա:

«3. — Ուքրանիոյ ժողովուրդն, որ՝ ինչպէս յայտնի է՝ 25 միլիոն հոգիէ կը բաղկանայ, բողոք կը բառնայ սոյն բռնապետական վարչութեան դէմ, եւ կը յուսայ թէ այն ազգերն որք մարդասիրութեամբ շարժեցան պալքանեան թերակղզւոյ Սլաւները փրկելով, իրենց եւս (Ուքրանիոյ Փոքր-Ռուսերուն) պիտի օգնեն՝ ի բաց թօթափելու օրթոտոքս Թաթարներուն լուծն, որք զիրենք «Մեծ-Ռուսք» կ'անուանեն:»

* * *

Ռուսիոյ արեւմտեան-հարաւային մասին մէջ ընդարձակ երկիր մ'է Ուքրանիա, որ Լեհաստանի և Մեծ-Ռուսաստանի միջեւ միութեան գիծ մ'է ցեղի, լեզուի և քաղաքական պատմութեան տեսակէտով.

Ո՛չ Լեհաց չափ որոշ և հեռաւոր, բայց ռուս ազգին մեծամասնութենէն աւելի կամ նուազ զանազանող տարբերութիւն մ'ունին Փոքր-Ռուսերն, որք կը կազմեն Ուքրանիոյ ժողովրդեան ստուարագոյն մասը.

Փոքր-Ռուսերը սլաւական գերդաստանին մէջ որոշ և յարգի տեղ մը կը բռնեն իրենց ճոխ գրականութեամբ, զոր սլաւագէտք շատ կը գովեն իւր հարազատութեան և հաշտութեան համար, իրենց լեզուաւ, որ ծանօթ ռուսերէնէն աւելի մաքուր կը համարուի, իրենց տոկուն բնաւորութեամբ և աշխատասիրութեամբ, և իրենց գրաւած աշխարհագրական դիրք կարեւորութեամբ.

Բայց Փոքր-Ռուսաց վրայ մանաւանդ Մեծին Պետրոսի Իշխանութեան օրերէն ի վեր զգալի են ռուս վարչութեան ձուլիչ և խափանիչ ձգտումներ. Ռուս վարիչք իրենց անհասանելի իմաստութեամբ վճռած են թէ Փոքր-Ռուսաց ցեղային և լեզուական որոշ յատկանիշք միասարեր են մոսքովեան տիրապետութեան. Ուստի, զանոնք փճացնելու համար ինչ որ պէտք է, և ինչ որ պէտք չէ, ամեն երեւակայութենէ գեր ի վեր խստութեամբ մը ի գործ դրած են.

Ռուս պաշտօնէութեան գործողութեան մէթոտք հանրածանօթ են, և հարկ չկայ մանրամասնելու Փոքր Ռուսաց նկատմամբ ձեռք առնուած միջոցները. Նախ և առաջ, արգիլուեցաւ Փոքր-Ռուսաց լեզուին գործածումը գրականութեան, լրագրութեան և պաշտօնական գրուածոց մէջ. Քիչ քիչ արգիլուեցաւ նաեւ այս լեզուի տեղական և ընկերական շրջանակի մէջ գործածումն ալ. Դպրոցներուն մէջ տղայոց այնպիսի կրթութիւն մը տրուեցաւ որ Ուքրանիոյ վրայ գաղափար եւ սէր չունենան, և ռուս ազգ ըսելով Մեծ Ռուսերը միայն իմանան. Փոքր-Ռուսերուն մէջ մերթ ընդ մերթ երեւցող ազգասէր գործիչք խստիւ պատժուեցան աքսորմամբ և բերդարգելութեամբ. Ռուս վարիչք, ի մի բան, իրենց փոքր-ռուս եղբարց հետ վարուեցան իբրեւ պատերազմաւ նուաճեալ երկրի մը պարտեալ ժողովրդեան հետ. Բայց մահմետական Թաթարաց լուծին չհանդուրժող փոքր ռուս ժողովրդեան աւելի եւս վշտալի և անտանելի երեւցաւ քրիստոնեայ Թաթարաց լուծն, և Ուքրանիա, որ կարող էր զօրութեան տարր մը լինել ռուս Տէրութեան համար, անոր կողերուն վրայ տեսակ մը Բոլոնիա է այսօր. Ամեն անգամ որ Ռուսիան անդամահատելու, պզտիկցնելու եւ տկարացնելու խորհուրդ մը արտայայտուի Եւրոպիոյ մէջ, կը յիշատակուի զիրաւ անմասն ո՛չ միայն զԲոլոնիա, այլ և զՈւքրանիա, և անխափան Տէրութիւն մ'ընել զայն.

Եւ հիմակ ի՞նչ կը խնդրեն Փոքր-Ռուսերը. — Ցեղային ինքնօրինութիւն. Ռուս Տէրութենէն բաժնուիլ չեն ուզեր. բայց իրաւամբ կը բաղձան անկորուստ պահպանել իրենց ցեղային յատկանիշեր. Կրնան ծայրայեղներ գտնուիլ իրենց մէջ, որք խորհին Լեհաստանի սահմաններէն մինչեւ Սեւ Ծովու եզերքն և մինչեւ Տօն գետի սահմաններն ուրոյն Տէրութիւն մը կազմել. Բայց ազգին մեծամասնութիւնն այս ծայրայեղներու համամիտ չէ. Կը փափաքին որ Ուքրանիոյ գաւառական այլ և այլ վարչութիւնք տեսակ մ'ընդարձակ Փոխարքայութեան վերածուին, յորում պաշտօնէութիւնը մեծ մասամբ Փոքր-Ռուսերէն բաղկանայ, և Փոքր Ռուսերը գոհացնելու, անոնց ազգային և տեղական զարգացման թոյլ տալու սկզբամբ վարի. Ըստ առաջնոյն Ռուսիա զօրք և տուրք առնու, դատաւոր յանուն Վեհ. Կայսեր վճիռ արտասանէ, և ուրիշ ամեն նկատմամբ երկիրը բուն Ռուսաստանի պէս կառավարուի. բայց Փոքր-Ռուսերն իրենց գաւառաց վարչութեան մէջ գլխաւոր բաժին մ'ունենան, պահելով այն կարգ մը բանութիւններէ և սեփականները, որք ցարդ ռուս Տէրութեան զօրութեան աճման չնպաստելէ զատ, կայսրութեան ժողովրդոց մէկ կարեւորագոյն հատուածն իրմէ պաղեցնելու հետեւանքը միայն ունեցան.

Այս է՛ վեր ի վերոյ բացատրեալ՝ Ուքրանիոյ ժողովրդեան բաղձանքը. Բայց միթէ Փեթերսպուրկի կառավարութիւնը մտիկ պիտի ընէ՞. Ցարն և իւր խորհրդականք այն յանձնառեալ կայսրութեան մէկ ծայրէն միւսը միօրինակ վարչային դրութիւն մը հաստատելու և բոլոր ռուսահպատակ ժողովուրդներն ի մի ձուլելու քաղաքականութեան մը կը հետեւին, այսինքն՝ Ուքրանիոյ ժողովրդեան փափաքած ուղղութեան տրամագծապէս հակառակ քաղաքականութեան մը.

Բայց շատ յոգնեցուցիչ և քիչ մ'ալ անկարելի քաղաքականութիւն մը չէ՞ ի մի ձուլել ջանալ հարիւր միլիոն հոգիէ աւելի համրուող ժողովուրդներ, որք տարբեր ցեղերու կը պատկանին, տարբեր լեզուներ կը խօսին, տարբեր կրօններ կը դաւանին, և տարբեր պատմութիւններ, տարբեր աւանդութիւններ ունին. Այնչափ մեծամեծ տարբերութեանց բարձում և ձուլում ո՛չ ուրեք ցոյց տուած է Պատմութիւնն, և ռուս հանճարն՝ ո՛րչափ ալ երեւելի՝ չէ այնչափ ամենազօր որ ցարդ ո՛չ մէկ պատմական, ո՛չ մէկ նշանաւոր Տէրութեան ընել չկրցածն ինք յաջողի ի գլուխ հանել. Իրաւ, այս աւուր մեծ Տէրութիւնք ոմանք քիչ շատ ի մի ձուլած են տարբեր տարրեր. Փրանսայի մէջ ի մի ձուլուած կը գտնենք լատին, փրանք և կալլիացի տարրերն, Անգլիոյ մէջ՝ սաքսոն և Նորման տարրերն, Իտալիոյ թագաւորութեան մէջ՝ նախկին այլ և այլ փոքր թագաւորութիւններն ու իշխանութիւններն, և այլն. Բայց ժամանակն ու քաղաքակրթութեան նախագոյն վիճակը նպաստած են այն տեսակ ձուլումներու, մինչ Ռուսիա ուշ մնացած կ'երեւի. Ազգային յատկանիշերը դարերու ընթացքին մէջ ամրացած, պնդացած և քաղաքակրթութեամբ աւելի զարգացած են, և համեմատապէս շատ աւելի դժուարացած է ձուլման գործն. Մեր մէջ ոմանք անհասկանալի գաղափար մ'ունին Ռուսիոյ գերմարդկային կարողութեան վրայ, կը կարծեն թէ Ռուսիոյ պէս հսկայ Տէրութիւն մը միտքն ի՛նչ որ դնէ՝ ի գլուխ կրնայ հանել. Բայց եթէ դարերու ընթացքին մէջ Ռուսիա չէ յաջողած մոսքովեան մեծ գերդաստանին հետ ձուլել անոր ցեղակից, ազգակից, կրօնակից և մինչեւ իսկ լեզուակից գտնուող փոքր-ռուս ժողովուրդն, ո՞վ կը համարձակի պնդել թէ Ռուսիա պիտի յաջողի օր մը այն մոսքովեան գերդաստանին հետ ձուլել ա՛յնպիսի ժողովուրդներ որք Ուքրանիոյ ժողովրդէն շա՛տ աւելի կը տարբերին ռուս ազգութենէն.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Աղեքսանդրիայէ յուլիս 25 թուով կը հեռագրուի առ Թայմզ.

«Կ'երեւի թէ Մէհտիականք կը պատրաստուին դէպ ի հիւսիս (դէպ յԵգիպտոս) ընդհանուր շարժում մ'ընել, աւելի անօթութենէ մղեալ քան մոլեռանդութենէ. Խոհեմութիւնը կը պահանջէ ազդուապէս ետ մղել այս շարժում, և լաւատեղեակ անձինք Ներկայ ժամանակը շատ յարմար կը դատեն Սուտանի մէջ գործօն քաղաքականութիւն մը բանելու. Ամեն տեղեկութիւնք կը ցուցնեն թէ Մէհտիին ազդեցութիւնը փճանալու վրայ է, և եթէ Վատի Հալֆայէն դէպ յՕմտուրման եգիպտական զօրախումբ մը ղրկուի, աւելի բարեկամ և դաշնակից ցեղերու պիտի հանդիպի քան թշնամի ցեղերու.»

—Վատիկան շրջաբերական մը ղրկեր է Արեւելք մէջ գործող կաթոլիկ Միսիոնարութեանց, ընդ որս իտալացի Միսիոնարներուն, պատուիրելով որ հնազանդին փրանսական հիւպատոսական իշխանութեանց, որոց պաշտպանութեան ենթակայ կը գտնուին. Պապն այս կերպիւ զիջում մը կ'ընէ Փրանսայի՝ Իտալիոյ կառավարութեան դէմ իբրեւ թշնամական գործ մը. Բայց Իտալիա միշտ կը պնդէ թէ օտար երկրաց մէջ գործող իտալացի Միսիոնարաց պաշտպանութիւնն իրեն կը վերաբերի.

—Պուլկարական Ներքին տագնապին վրայ Թայմզին Վիեննայի թղթակիցը կը հեռագրէ յուլիս 23են.

«Սոֆիայէն ի Սոֆիա Նախարարական տագնապի մը ծագման լուրը պուլկարական պաշտօնական աղբիւրներէ կը հերքուի, Իշխանապետութեան մէջ իրաց ճշմարիտ վիճակին վրայ սա վաւերական տեղեկութիւններն հաղորդել ի դէպ կը համարիմ. — Ժամանակ մը յառաջ, արտաքին գործոց Նախարար Պ. Նաչեւիչ Նամակ մ'ուղղեց առ Պ. Սթամպուլով, գանգատելով այն հրատարակութեանց դէմ զորս Նախարարապետին ազդեցութեան Ներքեւ գտնուող լրագիրք շարունակ կ'ընեն Նախարարութեան պահպանողական անդամներուն դէմ. Պ. Սթամպուլով պատասխանեց թէ պուլկար լրագրութիւնն ո՛չ իւ ենթակայ գրաւ հակողութեան, ինք չի գիտեր լրագրաց տպելիք բաներն որպէս զի արգիլէ. բայց կը խոստանայ դատի ենթարկել այն լրագիրը որոյ հրատարակութիւններէն կը գանգատուի. Այս պատասխան գոհացուցիչ չնկատուելով, պահպանողական Նախարարք հրաժարական տուին, և հեռագրաւ բացատրութիւն ղրկեցին Ֆերտինանտ Իշխանին, որ մերժեց անոնց հրաժարականն, և խնդրեց որ իրեն ի Սոֆիա վերադարձին սպասեն. Իշխանը միանգամայն հեռագրեց առ Պ. Սթամպուլով որ դադրեցնէ պահպանողական Նախարարաց դէմ լրագրական անվերջ յարձակումներն, — յանձնարարութիւն որ վշտացուց Նախարարապետն, որ նմանապէս հրաժարական ղրկեց. Իշխանն առ այս պատասխանեց սա բառերով միայն.—«Միջադէպը փակուած կը նկատեմ». Բայց և այնպէս, պահպանողական Նախարարք խնդիրը վերջացած չեն համարիր, և չեն սքօղեր իրենց հայեացքները. Մէկ քանի օր առաջ Պ. Նաչեւիչ, քաղաքական գործիչի մը հետ խօսակցելով, հաստատեց իւր և Պ. Սթոյլովի հրաժարման լուրն, և յարեց. «Հաւաստի եղիք թէ Պուլկարիոյ ազատագրութենէն ի վեր մեր Նախարարութեանց մէջ այսչափ մեծ անհամաձայնութիւն չէր տեսնուած. Կացութիւնն անտանելի դարձած է. Բայց պիտի սպասենք Իշխանին վերադարձին, և ի՛վեր բան ըսենք Փեթերսպուրկի կայսերական տեսակցութեան ելից.» Ի Սոֆիա կը կարծուի թէ Ֆերտինանտ Իշխան պիտի ջանայ ճամբել զՊ. Սթամպուլով, և բոլորովին պահպանողական Նախարարութիւն մը կազմել.

—Դիւանագէտ մը ի մէջ այլոց սա գիտողութիւնն ըրեր է Թայմզին փարիզեան թղթակցին.

«Ոմանք ըսին և գրեցին թէ Վիլհէլմ Բի ուղեւորութիւնն ի Փեթերսպուրկ ի գերեւ ելած է. որովհետեւ Կոմս Հէրպերթ Պիզմարք իրեն հետ տարած էր քարտուղարներ և ծածկագիրներ, որոց տաղանդներէն օգուտ չէ կրցած քաղուիլ. Անհեթեթ սխալ մ'է այս. Կատարելապէս արժանահաւատ աղբիւրէ իմացած եմ թէ գերման կայսրը գիշերն անկողին չմտած օրուան ամեն դէպքերն ու պարագաներն ամենայն մանրամասնութեամբ կը հաղորդէր Հէրպերթ Պիզմարքի Կոմսին, և քարտուղարք ու ծածկագիրք պաշտօն ունէին Պիզմարք Իշխանին հաղորդել ամեն օր ամենայն ինչ զոր ըրած կամ ըսած էր կայսրն, և ամենայն ինչ զոր իւր կողմէ Կոմս Հէրպերթ ըրած, ըսած կամ գիտած էր. Այս աշխատութիւն կը կատարուէր ծայրագոյն կանոնաւորութեամբ, հաւատարմութեամբ և ճշդութեամբ. Անկերեւ է թէ այսպիսի աշխատութիւն մը գրուած է քարտուղարներուն ու ծածկագիրներուն բոլոր ժամանակն, և հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ այս պաշտօնեայք, Վիլհէլմ կայսեր ուղեւորութիւնը չվերջացած, արդէն շատ յոգնած էին. Ուրեմն, անոնց Ներկայութիւնն անօգուտ չէ եղած.

«Պիզմարք Իշխանին բացակայութենէն ալ մեկնաբանուած է թէ Վիլհէլմ կայսեր ուղեւորութիւնն քաղաքական կարեւորութենէ զուրկ էր. Այս ալ անհեթեթ սխալ մ'է. Պէտք է յիշել թէ Պիզմարք Իշխանին որդին իւր հօր գաղափարաց հաւատարիմ թարգմանն է, և Վիլհէլմ Բ ալ Իշխան—Նախարարապետին հլու և քաջավարժ աշակերտն է, որ Վարպետին ուզածին պէս կը խօսի ու կը գործէ. Կարելի է որ ժամանակէ մը ետքը փոփոխում տեղի ունենայ, և հակառակութիւն մը ծագի իրենց մէջ, քանի որ երիտասարդ կայսեր փառասիրութիւնն աճենայ և Իշխան—Նախարարապետն ալ բծախնդրութիւնն իբրեւ հետեւանք իւր երկարատեւ իշխանութեան.»

—Վիլհէլմ կայսեր ի Փեթերսպուրկ ուղեւորութեան առթիւ, Ռուսիոյ մէջազգային քաղաքականութեան վրայ ամեն ժամանակէ աւելի հրատարակութիւններ կ'ընեն եւրոպեան լրագիրք. Վիեննայի լրագիր մը դիւանագէտի մը Նամակը կը հրատարակէ, որ Պիզմարք Իշխանին Համասլաւութիւնը ջնջելու համար ըրած ճիգերն յիշելով, կ'ըսէ.

«Դժբախտաբար, Համասլաւութեան ազդեցութիւնն ա՛յնչափ մեծ է որ շատեր չեն կրնար իսկ երեւակայել. Ցարը կ'ընդդիմանայ իւր բովանդակ ազդեցութեամբ, և Պ. Կիրս ալ ձեռքէն եկածը կ'ընէ համասլաւեանները չզօրացնելու. Բայց դիւրին գործ չէ. Համասլաւեանք ամենուրեք են, տիեզերական ազդեցութիւն մ'ունին, ամեն գիտնական և ռուս ընկերութեան ամենէնգասան մէջ են. Համասլաւեանք ուրեմն աւելի երկիւղալի են քան Ոչնչականներն. Ամեն օր կը մտադրեն ապստամբութիւն յառաջ բերել Պալքանեան Թերակղզւոյն մէջ, և բոլոր դժգոհ Պուլկարք և Չեռնիկորացիք իրենց տրամադրութեան Ներքեւ են. Ամենուրեք անկարգութիւն և ապստամբութիւն իրենց նշանաբանն է, եւ այսպիսի միջոցներով կը խորհին լուծել պուլկարական խնդիրը, կամ հրկիզել Սերպիա.»

—Ռուս կառավարութիւնն ի Սիպերիա գաղթականութիւնը քաջալերելու հնորհիւ, ռուս Տէրութեան այդ վասին մէջ կամաւորապէս հաստատուող գաղթականներու տարեկան թիւն այժմ քսանաւուն հազարի կը հասնի.

ՏԻՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԼԵԶՈՒԻ

Տէյլ լրագրին Աթէնքի թղթակիցն անցեալ օր կը գանգատէր թէ Արեւելից մէջ գերման լեզուն և գերման կրթութիւնն յառաջդիմութիւններ կ'ընեն ի վնաս ֆրանսերէնի և ֆրանսական կրթութեան.

Ֆրանսերէն լեզուի տիրապետութեան դէմ բողոքներն անպակաս են.

Անգլիացիք և Ամերիկացիք ի սկզբանէ անտի չեն ընդունած ֆրանսերէնի տիրապետութիւնն իրենց քաղաքական և առեւտրական յարաբերութեանց մէջ. Ֆրանսացի երեւելի գրագէտ և իմաստասէր մը, Ֆրանսայի ժամանակակից մեծագոյն իմաստասէրը, Պ. Թէն, կը հաստատէ թէ անգլիերէնը ֆրանսերէնի չափ և գուցէ աւելի պայծառ և աւելի կորովի լեզու մ'է.

Բաւական ժամանակէ ի վեր գերման կառավարութիւնն եւս դադրեցուցած է ֆրանսերէնի գործածումն իբրեւ միակ դիւանագիտական լեզու, թէ՛ ազգային արժանապատուութեան տեսակէտով և թէ սա իրաւացի առարկութեամբ թէ ֆրանսերէնն, իւր երեւութական պայծառութեան հակա-

—)(3)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ՕԳԴԱՎ ՖԵՕՅԵԷ

ԱՅՐԻՆ

Իմ համոզմամբ, Ռօպէր լաւագոյն մտածման մը հետեւած պիտի լինէր ժամանակ առ ժամանակ մէկ երկու տարի բացակայ մնալով: Այս կերպով իւր ասպարէզն ապահովեալ կը մնար միշտ... մինչդեռ այժմ միտնջենապէս պիտի յոգնեցունէ զնա իւր սիրով եւ նախանձոտ բնաւորութեամբ, եւ ասոր վերջը գէշ պիտի ըլլայ, կը տեսնես...: Արդէն այս ձմեռ, ի Բարիզ, բարեկամուհիներս կը գրէին ինձ թէ Ռօպէր մարդակեր վայրենիի կերպարաններ կ'առնուր, երբ իւր կինն ուրիշի հետ կը վալսէր: Այդ մանկամարդ կինն անբասիր է ցարդ եւ յետին ծայր պարկեշտ, միայն թէ պչրող է ի բնէ: Կը սիրէ ցոյց տալ ինքզինքը, հաճոյ երեւնալ, շրջապատուիլ եւ զմայլանաց առարկայ լինել... Կը սիրէ Բարիզը որ իւր բնական թատրոնն է: Արդ, պիտի տեսնե՛ս թէ ամուսինը, որ կ'զգայ զայս, ամեն տարի պիտի յապաւէ ի Բարիզ բնակութեան ժամանակամիջոցն եւ ի մօտոյ իւր կինը պիտի փակուի գիւղին մէջ: Արդէն այս տարի իսկ ապրիլ ամսոյ մէջ աստ բերաւ զնա... յաճախ կը լսեմ որ այս մօօք խօսքեր կ'ընէ... կը ջատագովէ հողագործ ազնուականի կեանքը... կեանքն այն մեծատան որ հանգստաւէտ օրեր կ'անցունէ իւր հողերուն մէջ, բարի օրինակ տալով այլոց: Ա՛հ, այս ճառախօսութեանց ժամանակ գեղանի Մառիաննի դէմքը տեսնելու է... այդ կնոջ միտքէն չանցնիր բարի օրինակ հանդիսանալ, կը հաւաստեմ քեզ: Անցեալ օր Ռօպէր՝ տը Վառէն փողոցի բնակարանը ծախելու խօսք բացաւ... կինը կափ կանաչ կտրեցաւ: Իրաւ է թէ առտնին կեանքերնին խաղաղ է, կատարելապէս խաղաղ... միայն այս մութ կէտը կայ հորիզոնին վրայ: Ինձ գալով, մեծապէս ուրախ պիտի լինիմ ամբողջ տարին անոնց դրացնութիւնը վայելելով: Բայց այդ ծաղկատի կինը օդոյ եւ շարժման պէտք ունի... ամենուն իւր բաժինը տալու է... եւ եթէ Ռօպէր այս գեղջկական անկիւնը փակէ զնա, Մառիանն պիտի կատղի... ամուսինն ոչինչ պիտի շահի... կինը նոտարին պիտի դիմէ. այս է ըլլալիքը:»

Այս մայրական շաղակրատութիւնք Մօրիսի ծիծաղը շարժելով հանդերձ, տեսակ մը մտահոգութիւն պատճառեցին նմա: Այն սկեպտիկեան անտարբերութեան եւ բարոյական լքման ժամանակին մէջ յոր կ'ապրինք, զարմանալի պիտի թուի անշուշտ թէ ի՛նչպէս մարդ մը կրնայ իւր լուրջ մտահոգութեան առարկայ ընել բարեկամի մը երջանկութիւնը կամ դժբաղդութիւնը: Բարեկամութիւնն այնպիսի զգացում մ'է որ հզօր հոգիներ կը պահանջէ: Բայց Պ. տը Ֆրէմէօզի հոգին ուրիշ դարու մը պատկանող այդ զգացումները կրելու կարող էր: Ուստի շատ տանջուեցաւ լսելով իւր մօր յառեւեւս գուշակութիւններն երիտասարդ ամուսնացելոց ապագային վրայ. առանց ընդունելու անոնց ամեն մտացածին կողմերը, չկրցաւ ծածկել թէ այդ գուշակութեանց խորը ճշմարտանման բան մը կար: Զգաց թէ կը կրկնապատկէր իւր հակակրանքն այդ ձախորդ կնոջ նկատմամբ որ Ռօպէրի ասպարէզը խորտակելէ յետոյ, կ'սպառնար նաեւ վաղ կամ անագան խռովել նորա հանգիստը եւ գուցէ երջանկութիւնն իսկ: Միեւնոյն ժամանակ որոշեց իւր բոլոր ազդեցութիւնն ի գործ դնել համոզելու համար զՌօպէր որ հրաժարի իւր անխորհուրդ գիտաւորութիւններէն և անդարմանելի սխալանաց չմտնուի: Եթէ այս մօօք իւր գրելիք նամակներն անմիջական ներգործութիւն չունենային ըստ բաւականին, միտքը դրաւ արձակուրդ խնդրել եւ երթալ անձամբ իւր խորհուրդներն հաղորդել իւր հոգեկցորդ եղբօր ականջին ու սրտին:

Այլ ճակատագիրն այդ հոգն առնլով իրմէ, այլապէս փափուկ եւ ահաւոր պարտականութիւն մը կը վերապահէր նմա:

Բ

1870 տարւոյն մէջ էին յունիսին: Աղէտաբեր պատերազմը ծագեցաւ: Տը Ֆրէմէօզ հարիւրապետը Ֆրանսա կոչուելով Մաք Մահօնի զօրաբանակը ղրկուեցաւ: Սըտանէն յետոյ, յաջողեցաւ Պելճիա փախչիլ, սահմանագլուխն անցաւ իսկոյն եւ վազեց միացաւ Լուառի բանակին յՕրլէան: Բազէյի ճակատամարտէն յետոյ, զինուորական նոր կազմակերպութեան մը համաձայն՝ հիւսիսային բանակին մի քանի զօրաբաժիններ Շանզիի բանակին կցուեցան: Այդ պահուն էր, երբ Մանի նահանջը կ'սկսէր, որ Մօրիս գտաւ զՌօպէր տը Լա Բամ որ շարժուն վաշտի մը կը հրամայէր: Երբ առաջին անգամ տեսան զիրար այդ կարի դառն ժամուն, երկու երիտասարդ սպայք զորովանօք միմեանց փարեցան, առանց բառ մ'արտասանել համարձակելու: Այդ վայրկեանէն սկսեալ, օր չէր անցներ որ առիթ չգտնէին իրարու հանդիպելու:

Պատերազմի սկիզբէն, Պ. տը Լա Բամ բնականաբար նշանակուած էր իբր հրամանատար իւր գաւառի շարժուն վաշտերէ միոյն: Փառքի եւ վտանգի դիմելու համար իւր կնոջմէն բաժնուելէ առաջ, ուզած էր իւր սիրոյն մի գերագոյն հաւաստիքը տալ նմա, մ'որ եւ է պատահականութեան համար: Մօտաւոր ժառանգորդ չունենալով, անոր կտակած էր իւր ամբողջ հարստութիւնը: Տիկին տը Լա Բամ ցոյն վայր անկեղծ բայց հանդարտ սէր մը տածած էր իւր ամուսնոյն նկատմամբ. այսպիսի առատաձեռնութեան մը ազդած երախտագիտութիւնը, բաժանման յուզումը, բացակայութիւնն, անըստուգութիւնն եւ վտանգներն՝ այդ օրէն աւելի կենդանի եւ աւելի կրքոտ բան մ'աւելցուցին այդ սիրոյն վրայ: Մի քանի նամակներ զորս Ռօպէր ստացաւ պատերազմի սկիզբէն մինչեւ, այդ կրկնապատկեալ գորովոյ արտայայտութիւնը բերին իրեն: Այդ նամակները ցոյց կուտար առ Պ. տը Ֆրէմէօզ.

—Կը սիրէ զիս, կ'ըսէր նմա, կը սիրէ այնպէս որպէս բնաւ չէ սիրած զիս, կ'ըզգամ զայս—եւ կ'զգամ նաեւ, կը յարէր դառն ժպտով մը, թէ այլ եւս բնաւ չը պիտի տեսնեմ զինքը:

Տարօրինակ խօսքեր էին ասոնք այդքա՛ն առնական եւ կորովի բնաւորութեան տէր մարդու մը բերնին մէջ: Մօրիս զարմանօք եւ մտահոգութեամբ լըսեց զայնս:

Իրիկուն մը, երբ երկու բարեկամք յառաջապահ զօրաց կայանին մօտերը կը շրջէին ծխելով, Ռօպէր տը Լա Բամ՝ ճակատը սովորականէն աւելի թախծալից՝ կանգ առաւ յանկարծ Մօրիսի առջեւ եւ ըսաւ նմա.

—Կը գիտե՞ս որ կրակէն կ'զգուշանամ:

—Այդպիսի բան մը, պատասխանեց Ֆրէմէօզ ծիծաղելով, ընելու անկարող ես, եթէ ուզես իսկ:

—Ճշմարիտ... կ'զգուշանամ. Նշմարեցի զայս եւ կարծեմ թէ իմ մարդիկս ալ նշմարեր են:—Եւ վայրկեան մը յետոյ յարեց—խոստովանէ՛ թէ վատ կը գտնես զիս:

—Ի՛նչ կ'ըսես, առաւօտէն մինչեւ իրիկուն դիւցազնական ընթացք մ'ունիս. ամենուն բերնէն այս խօսքը կը լսեմ:

—Ո՛չ. կ'զգամ թէ կը պահպանեմ ինքզինքս:

Յաջորդ օրն, իրիկնամուտին, տը Ֆրէմէօզ հրամանատարը—դեռ նոր այդ աստիճանին բարձրացած էր—իւր հրետանիները Մառշնուառ անտառին բերանը շարել տուած էր մնացեալ զօրքերուն հանդերձ: Դժնդակ օր մ'անցուցած էին: Երիտասարդը, վաստակաբեկ, եփիճաղին մէջ փաթթուեցաւ եւ նստեց ձիւնին վրայ, թնդանօթի մը առընթեր: Կէս գիշերուն, մարդ մը իւր թեզանիքէն քաշեց անուանը տալով. տեղէն ցատքեց իսկոյն եւ ճանչցաւ Ռօպէրի վաշտին պատկանող քաջարի փոքրիկ տեղակալ մը զոր շատ կը սիրէր Ռօպէր.

—Հրամանատա՛ր, ըսաւ երիտասարդը խորապէս յուզեալ ձայնիւ, տը Լա Բամ հրամանատարը ձեզ կ'ուզէ:

Մօրիս յոտին կանգնեցաւ.

—Վիրաւորեա՞լ, հարցուց:

—Այո՛, հրամանատար:

—Ծանրապէ՞ս:

—Վախնամ որ այնպէս է... Եկէ՛ք... հեռու չէ. շատ գոհ եմ զձեզ գտնելուս... այնքա՛ն կը փափագի տեսնել զձեզ:

Պ. տը Ֆրէմէօզ հետեւեցաւ նմա: Բրսան վայրկենի չափ արագաքայլ ընթացան տարահեալ մը որ անտառաց եւ դաշտաց սահմանագծին շուրջը կը գտնուէր: Ճամբան, Մօրիս անձկալից հարցումներ կ'ուղղէր երիտասարդ տեղակալին.—Ռօպէր վիրաւորուած էր տ'Օռինէի գիւղին առման պահուն... ռումբի կտոր մը կուրծքը մխուած էր:

(Շարունակելի)

ռակ, դիւրաւ կը տանի երկդիմու-
թիւն, և գրողին բուն միտքն օգտել
կարենալու և զանազան մեկնութեանց
առիթ տալու տկարութիւնն ունի։

Հիմակ ալ իտալերէնը գլուխ կը վերցնէ իւր ֆրանսացի եղբօր բռնապետութեան դէմ։

Ի Փարիզ կառավարական ակմբոց մէջ ո՛չ նուազ զարմանք պատճառեց Իտալիոյ Նախարարապետ Պ. Քրիսփիի վերջին պահանջումը թէ առեւտրական Դաշնագիրն այս անգամ իտալերէն պէտք է խմբագրուի և ո՛չ թէ ֆրանսերէն, որպէս ցարդ։

Ֆրանսերէնն երկար ժամանակէ հետէ դիւանագիտաց լեզուն է միջազգային յարաբերութեանց մէջ, և հետեւապէս առեւտրական Դաշնագրաց ալ լեզուն ֆրանսերէն է, Բայց Ֆրանսացիք այնպիսի աւանդութեան մը վրայ չեն կրնար կրթնիլ՝ իրենց լեզուին գործածման հարկադրելու համար օտարազգիներն․ Եթէ երկու տարբեր (ոչ—ֆրանսերէն) լեզուներ գործածող երկու Տէրութիւնք համաձայնին ֆրանսերէն գործածել իրենց միջեւ, ո՛չ ոք կրնայ բան ըսել․ Բայց Ֆրանսայի հետ յարաբերութեան մէջ մտնող Տէրութիւն մը եթէ մերժէ ֆրանսերէն գործածել և իւր լեզուն գործածէ, Ֆրանսա առարկութիւն չի կրնար ընել։

Պ. Քրիսփի ազգային արժանապատուութեան խնդիր մը կը յուզէ՝ մերժելով ֆրանսերէն գործածել Ֆրանսայի հետ իւր դիւանագիտական յարաբերութեանց մէջ։ Պ. Քրիսփի կը հարցունէ թէ Ֆրանսա ի՞նչ իրաւունք ունի պահանջել իտալական կառավարութենէն որ ֆրանսերէն գործածէ․ Պ. Քրիսփի հաւանօրէն ուրիշ նկատումներ ալ մէջ կը բերէ․ Օրինակի համար, Իտալիա, Հռոմայեցւոց միջոցաւ, Ֆրանսացիներուն տուած է իրենց արդի լեզուն․ Լատիներէն և իտալերէն մայր են ֆրանսերէնի․ Եւ Իտալիա, որ կրնայ պարծիլ թէ իւր լեզու և իւր քաղաքակրթութիւն ֆրանսերէն լեզուէն և ֆրանսերէն քաղաքակրթութենէն երէցագոյն են, կրնայ նոյնչափ իրաւամբ պնդել իւր դիւանագիտական յարաբերութեանց մէջ իտալերէնի գործածման վրայ, որչափ Ֆրանսա՝ ֆրանսերէնի գործածման վրայ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀՐԱՒԷՐ

ԱՌ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՍ

Ազգային Ժողովոյ Գ. Նիստը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ Ուրբաթ, 22 Յուլիս, ի Մայր-Եկեղեցւոջ Գումգաբուի։

Ատեանը պիտի բացուի ժամ ճիշդ 6ին և փակուի 9ին։

Կը հրաւիրենք Ազգ. Երեսփոխաններն որ հաճին ներկայ գտնուիլ։

Մնամք աղօթարար
Պատրիարքական Տեղապահ
ՍԻՄԷՈՆ ԵՊԻՍԿ. ՍԷՖԷՐԵԱՆ
19 Յուլիս 1888

ՕՐԱԿԱՐԳ

ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

* *

Այս տարօրինակ պաշտօնագիր, որոյ ներքեւ Ազգային Ժողովոյ Մայր-Դիւանին ստորագրութիւնը չերեւիր, զարմանք կը պատճառէ մեզ․ Մայր-Դիւանին և Քաղաքական Ժողովոյն միջեւ բանակցութեամբ մը անցեալներն որոշուած որ առաջիկայ ուրբաթ Ազգ. Ժողով գումարուէր՝ ո՛չ թէ «Պատրիարքի Ընտրութիւն» կատարելու համար, այլ Նախապէս նորընտիր Երեսփոխանաց պաշտօնը վաւերացնելու համար, յետոյ որոյ Ազգ. Ժողովն ինք պիտի որոշէր Պատրիարքական Ընտրութեան կատարումին նիստն․ Հակառակ այս բանաւոր կարգադրութեան, Գեր. Տեղապահ Սրբազան Հայրն մի միայն իւր ստորագրութեամբ հրաւիրագիր մը ղրկելով, Ազգային Երեսփոխանութեան օրինաւոր ներկայացուցիչն եղող Մայր-Դիւանին կարծիքն անտես կ'առնուի, և նորընտիր երեսնի չափ Երեսփոխաններն առաջիկայ պատրիարքական ընտրութենէն զրկելու հանգամանք մը կը տրուի գործին․ Բայց տարակոյս չունինք թէ առաջիկայ ուրբաթ օր Ազգ. Երեսփոխանութեան իմաստութիւնն այսպիսի անարդարութեան մը տեղի չպիտի թողու, և ինչպէս յառաջագոյն պնդած էինք՝ նոր Պատրիարքի ընտրութիւնն ամենայն օրինաւորութեամբ և կանոնաւորութեամբ պիտի կատարէ՝ նորընտիր Երեսփոխանաց վաւերացումէն յետոյ, ի պատիւ Պատրիարքական Աթոռին, յօգուտ Ազգին, և ի յարգանս նոյն իսկ երեսփոխանական պաշտաման։

Ազգ. Պատրիարքարանի կողմէ շրջաբերականաւ մը մայրաքաղաքիս Թաղ. խորհրդոց հաղորդուեցաւ Կրթական Վսեմ. Նախարարի մէկ պաշտօնագրի իմաստն որ, ըստ կայս. հրամանի, կը յանձնարարէ ներկայ տօթակէզ աւուրց մէջ 15-20 օրի չափ փակել վարժարաններն, որպէս զի վտանգաւոր հետեւանքներ չծագին առողջապահական տեսակէտով։

Պէօյիւքտէրէի և միացեալ Թաղից Թաղական Խորհրդոց պակաս մնացած երկու անդամոց ընտրութեան համեմատական քուէարկութիւնն յուլիս 17 կիւրակէ օր կատարուելով, քուէից բացարձակ առաւելութեամբ ընտրուեցան,

Մանասէ էֆ. Թուլումպաճեան
Գառնիկ » Տէօքմէճեան

որով լրացած է Թաղ. Խորհրդոյ հինգ անդամոց ամբողջութիւնը։

ԱԶԴ

Պոլսոյ առաջնակարգ ուսուցչաց մին՝ որ նշանաւոր հանգիսացած իւր տասնամեայ պաշտօնավարութեան մէջ, որոշած է ի դասատու պաշտօնավարել. կը դասախօսէ հայերէն, ֆրանսերէն, պատմութիւն, աշխարհագրութիւն և թուաբանութիւն։ Իւր ամուսինն ևս յանձն կ'առնու այցելութեամբ աղջկանց վարժարանին մէջ դասախօսել հայ ֆրանս. ձեռագործութեան և ձեւագիտութիւն։ Փափաքողք մեծապէս կ'օգտին այն առթէն։ Դիմել ԱՅԳ. Պատրիարքարան Ռուսահնական խորհրդոյ քարտուղար փափազեան Նշան էֆէնտիին մինչեւ յառաջիկայ օգոստոս 1։ 1923 1—5

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Ռոտոսդոյի Նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական անուանուեցաւ Գըրգքիլիսէի Նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական Րիզա պէյ։

Գըրգքիլիսէի նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական անուանուեցաւ Ռոտոսդոյի Նախնական դատարանի ընդհանուր դատախազի օգնական Խալիտ պէյ։

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Կուսինայի (Գոտովա) երեւելիներէն Մէհմէտ ու Մահմուտ պէյերու և Իւլէմա Եաշէա էֆէնտիի։

ՄԵԾ—ԵՊԱՐՔՈՍՆ

Բարձր. Մեծ-Եպարքոսը նախընթաց գիշեր կայս. պալատ գնաց և մինչեւ ժամ 4 անդ մնաց․ Ն. Բարձրութիւնն այս առթիւ Վեհ. Սուլթանի մեծարանացն արժանացաւ և ստացաւ Ն. Վեհափառութեան ինչ ինչ հրամաններն։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

(Պոլսոյ Ատեան Ալէք)

Պաշտօնական լրոց վրայ, որք կը հաստատեն թէ Իտալիոյ առողջապահական վիճակը լաւ է, Նաբոլիի ծոցէն եկող նաւուց համար հաստատեալ բժշկական այցելութիւնք վերցուած է։

ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Երէկ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին նախագահութեամբ յանձնաժողով մը ինիստ ղումարեցաւ անդամակցութեամբ Ներքին, Արտաքին, Դատական, Ելմտական և Կրթական գործոց Վսեմ. Նախարարներու․ Նախարարական սոյն յանձնաժողովը գլխաւորաբար զբաղեցաւ պուլկարական խնդրով, ինչպէս նաև Ներքին և ելմտական կարեւոր խնդիրներով։

ՆՈՐ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆԸ

Պ. Էմիլ Տըվօ ծանուցած է Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին թէ՝ Օսմ. կայս. Պանքան տրամադիր է պէտք եղած օժանդակութիւնը նուիրել կառավարութեան, 1,500,000 ոսկւոյ փոխառութեան արժէթղթոց ի հրապարակ հանման համար, դիտել տալով սակայն Ն. Բարձրութեան թէ կնքելի փոխառութիւնը շատ աւելի յաջողութեան հաւանականութիւն պիտի ունենայ եթէ տէրութեան մաքսատանց հասոյթներով երաշխաւորեալ լինի, փոխանակ երաշխաւորուելու այն մասնակի հասոյթներով (մետաքսի և ձկնորսանի տրոց յաւելեալ մասն) որոց գանձումն Հանրային Պարտուց վարչութեան թողուիլ կ'ուզուի։

Մեծ-Եպարքոսը պատասխանած լինելով թէ արտօնեալ չէ այս հիման վրայ բանակցելու, Օսմ. Պանքայի տնօրէնը Ն. Բարձրութեան պատասխանը Բարիզու վարչութեան հաղորդեր է հեռագրաւ։

ՖԵՐԻՏՈՒՆ ՊԷՅ

Աթէնքի օսմանեան դեսպան Ֆերիտուն պէյ, որ վերջին ամսոյ տաքերէն սաստիկ նեղուած և բաւական տկարացած էր, օդափոխութեան համար մայրաքաղաքս գալու արտօնութիւն խնդրեր է կայս. կառավարութենէն․ Սակայն Բ. Դուռն արդի պարագայից մէջ պատշաճ չէ դատեր արձակուրդ տալ իւր դեսպանին որ յԱթէնք։

ԱՏԱՆԱՅԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

Հանրային Պարտուց վարչութիւնն այս երկուշաբթի արտօնեց Օսմ. կայս. Պանքան՝ Մէրսին-Ատանայի երկաթուղւոյ ընկերութեան վերադարձունել եօթ ութերորդն այն տուգանաց որ յիշեալ ընկերութենէ գանձուած էր իւր բաժնեթղթոց վրայ դրոշմաթուղթ փակցուցած չլինելուն համար․ Հատուցանելի գումարն է 8600 օսմ. ոսկի․ Այս կարգադրութիւն եղած է շնորհիւ միջնորդութեան Պ. Ճոն Ալեքսանդրի որ այս գործին համար յատկապէս մայրաքաղաքս եկած էր և երէկ Լոնտոն վերադարձաւ։

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ ՕՐ. ՀՈՒԱՅԹԻ

Անգլիական դեսպան Սըր Ո. Հուայթի դուստր Օր. Հուայթի ամուսնութիւնն ընդ Պ. Կէյժէռի, գործակատար շուէտական դեսպանատան, երէկ մեծ հանդիսիւ կատարուեցաւ ի Բերա Բանկալթի Սէնդ Էսբրի եկեղեցւոյն մէջ։

Սըր Ո. Հուայթ, Լէտի Հուայթ, Օր. Հուայթ և դեսպանատան գլխաւոր պաշտօնեայք՝ հանդերձ ընտանեօք միջօրէին Թարապիայէն Բերայի դեսպանատունն երթալով, անտի ժամ 9ին կառքերով Սէնդ Էսբրի եկեղեցին գնացին։

Եկեղեցւոյն մէջ ներկայ էին Արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդական Վսեմ. Տատեան էֆէնտի, բոլոր դեսպանք, դեսպանուհիք, գործակատարք, թարգմանք եւ Բերայի բարձր դասուն պատկանող ընտանիքներ։

Պսակի արարողութիւնը կատարեց պապական նուիրակ Տ. Պոնէթի․ Յետ աւարտ կրօնական արարողութեան, նորապսակ ամուսինք և բոլոր հրաւիրեալք անգլիական դեսպանատունը վերադարձան․ Անդ հրաւիրեալք իրենց շնորհաւորութիւնները մատուցին առ Պ. ու Տիկին Կէյժէռ և առ Սըր ու Լէտի Հուայթ։

Նոյն միջոցին, Թէրսանէի զինուորական նուագածուաց խումբն, որ յատկապէս ղրկուած էր, դեսպանատան պարտէզին մէջ անընդհատ կը նուագէր․ Ժամը 10ին միջոցները կայս. պալատան առաջին քարտուղար Սիւրէյա փաշա դեսպանատուն գնաց ի շնորհաւորութիւն․ Քիչ յետոյ նոյնպէս շնորհաւորական այցելութիւն տուին Մեծ Եպարքոս Քեամիլ փաշա, Արտաքին գործոց նախարար Սայիտ փաշա, արտաքին թղթակցութեանց քարտուղար Նաում էֆէնտի, Բեդրսպուրկի օսմանեան դեսպանատան առաջին քարտուղար Ֆէթհի պէյ և այլ օսմանեան պաշտօնատարք։

Դեսպանատան սրահներէ միոյն մէջ ի տես դրուած էին դեսպանաց և Պոլսոյ անգլիական գաղթականութեան կողմէ Տիկին Կէյժէռի եղած նուէրներն, որք կը բաղկանային ադամանդեղէններէ, արծաթեղէններէ, գեղեցիկ հօրմահարներէ և այլ ծանրագին նիւթերէ։

Հարսնեւորաց ցրուելէն յետոյ նորապսակ ամուսինք շուէտական դեսպանատունը գնացին և այսօր Խրիմ պիտի ուղեւորին իրենց մեղրալուսինն անդ անցունելու։

ՊԷԼՕՎԱ-ՎԱՔԱՐԷԼԻ ԳԻԾԸ

Երէկ ծանուցինք թէ կայս. կառավարութիւնն առաջարկած էր առ Պ. Քիւլման՝ Պէլօվա-Վաքարէլի գծին անմիջական շահագործումն յանձնել Արեւելեան երկաթուղեաց ընկերութեան․ Նմանապէս Սկիւպ-Վրանիայի գծին շահագործումն առաջարկուած էր ընկերութեան, պայմանաւ որ երեք ամիս վերջն յանձնուի այն։

Արդ, ի պատասխանի Պ. Քիւլմանի հեռագրին, Արեւելեան երկաթուղեաց ընկերութեան Բարիզի վարչութիւնն յայտնած է ի Կ. Պոլիս, թէ կ'ընդունի կայս. կառավարութեան առաջարկը։

Կը մնայ այժմ ջնջել այն պայմանագիրն որ փետր. 25ին կնքուած էր օսմ. կառավարութեան և երկաթուղեաց միացման ընկերութեան միջեւ, որուն համեմատ այս վերջինն յանձն կառնուր իւր շինած գծերու առժամեայ շահագործումն։

* *

Այս առաւօտեան թուրք լրագիրք կը ծանուցանեն թէ կայս. Իրատէ մը վաւերացուցած է Պէլօվա-Վաքարէլի երկաթուղւոյ գծին շահագործումն Պառոն տը Հիրշի ընկերութեան յանձնելու համար Նախարարաց Խորհրդոյ կողմէ տրուած որոշումը։

—Փիլիպէէն կը գրեն առ Մօնի-ֆէօո.

Շաբաթը երեք կառախումբ կայ Պէլօվայի և Սոֆիայի միջեւ յորմէ հետէ պուլկար կառավարութիւնն իւր ձեռք անցուց Պէլօվա-Վաքարէլի գիծը, այն է շորեքշաբթի, շաբաթ և կիւրակէ․ Սոֆիայէ մեկնումը տեղի կունենայ առաւօտեան ժամ $7\frac{1}{2}$ին և Պէլօվայէն մեկնումը 2. 20ին․ Երթեւեկութիւնը կը տեւէ 4 ժամ 50 վայրկեան և ուղեւորութեան գինն է 5 ֆրանք 60 սանդիմ․ Կէս-պաշտօնական պուլկար լրագիր մը դիտել կուտայ թէ թէպէտ Պէլօվայի և Փիլիպէի միջև հեռաւորութիւնը երեք անգամ նուազ է, այսու հանդերձ արեւելեան երկաթուղեաց ընկերութիւնն այս փոքր գծին սակագին որոշած է 4 ֆրանք 80 սանդիմ։

ԵԳԻՊՏՈՍ ԵՒ ՍՈՒՏԱՆ

Գահիրէէն կը հեռագրեն առ Սթանտըրտ.

Կառավարութեան կարծիքն այն է թէ գործերը ծանրակշիռ երեւոյթ մը պիտի ստանան ի մօտոյ սահմանագլխոյն վրայ․ Մէհտին որ անցեալ տարի կը պարծենար թէ Ասուանը պիտի գրաւէ, պիտի հարկադրուի իւր խօստումը բռնելու․ Այս նպատակաւ կը պատրաստուի և զինուորական օգնութեան կը սպասէ․ Ցանծամ ծանր կռիւներ տեղի պիտի ունենան Նեղոսի վրայ․ Բրիտանական զօրաց պակասութիւնն յոյժ զգալի է աստ և բանակէտղին մէջ կ'ըսեն թէ այս տագնապալի վայրկենին հարկ էր հրացանակրաց վաշտ մը ղրկել ի Վատի Հալֆա, փոխանակ Եգիպտոսէն դուրս ղրկելու։

* *

Գահիրէէ իտալական հիւպատոսարանի պաշտօներէն Սամինիադէլի կոմս այդ քաղաքէն մեկնեցաւ ծածուկ պաշտօնով մը․ Կ'ըսուի թէ Վատի Հալֆա հասեր է և յարաբերութեան պիտի մտնէ Սուտանցւոց հետ, հրաւիրելու համար զանոնք որ իրենց արտադրութիւնները դէպ ի Մասովա ղրկեն։

ԷՆԿԻՒՐԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

Անգլիացի երկրաչափ Պ. Բօլինկ որ Էնկիւրիէն վերադառնալով Անգլիա ուղեւորեցաւ մի քանի օր առաջ, մայրաքաղաքս եկած էր ըստ յանձնարարութեան Պ. Պ. Ս. Բիյսընի եւ որդւոյն (որ ի Լոնտոն և ի Պրէտֆօրտ)․ Մեծին Բրիտանիոյ ամենէն կարեւոր ձեռնարկուաց ընկերութիւնն է այդ որ կատարած է հոյակապ ձեռնարկութիւններ եւ վերջին անգամ հետամուտ էր ասիական երկաթուղեաց շինութիւնն ստանձնելու։

Կ'ըսուի թէ Պ. Բօլինկ, յաւարտ տեղւոյ վրայ իւր կատարած ուսումնասիրութեանց, այնքան նպաստաւոր կարծիք մը չէ կազմեր Նիկոմիդիա-Էնկիւրիի գծին շինութեան վրայ, իբր առեւտրական ձեռնարկ մը, և յայտարարեր է թէ տարիներու պէտք կայ որ շահաբեր լինի այն։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԳԱՂԹԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Իտալական բարեգործական ընկերութեան ընդհանուր ժողովը նախընթաց օր գումարեցաւ ի Բերա, իւր վարչութիւնը կազմելու համար․ Պառոն Պլան՝ որ ընկերութեան պատուոյ նախագահն է, Թարապիայէն հեռագիր մ'ուղղելով յայտնած էր թէ իւր զբաղմանց պատճառաւ չպիտի կարենայ ներկայ գտնուիլ և թէ իւր կողմէ ներկայացուցիչ կը կարգէ զՊ. Քարքանօ, ընդհ. հիւպատոսն․ Յետ ընթերցման սոյն հեռագրոյն, վարչութիւնը կազմուեցաւ հետեւեալ կերպիւ․ Պ. Պ. Քարքանօ, Ռօզասքօ, Կէրաչի, Ռօսի, Վիօլի, Լանձոնի, Մանչինի, Մանքարտի և Ս. Ֆէրնանտէզ։

Պ. Քարքանօ այս առիթէն օգուտ քաղելով գաղթականութեան ներկայ անդամոց յայտնեց այն գոհունակութիւնը զոր կ'զգար տասն-վեց տարւոյ բացակայութենէ յետոյ Կ. Պոլիս վերադառնալով և յարեց թէ իւր բոլոր ջանքը պիտի նուիրէ Կ. Պոլսոյ իտալական գաղթականութեան վիճակը բարւոքելու և Իտալիոյ վարկը բարձր պահելու համար յԱրեւելս։

* *

Ընդհ. հիւպատոսն այսօր առաջին անգամ պիտի ընդունի իտալական գաղթականութեան այցելութիւնն ի Բերա, Անգլ. Պանդոկին մէջ, ուր կը բնակի առ այժմ։

ԺԱՄԱՆՄՈՒՆՔ ԵՒ ՄԵԿՆՄՈՒՆՔ

Երէկ մայրաքաղաքս ժամանեցին Եվգաֆի նախարարութեան հասութից տնօրէն Իսմայիլ Հագգը պէյ՝ Վոլոսէն, Ադրիանուպոլսոյ հաշուակալութեան դիւանի քարտուղար Մահմուտ Ճէմիլ պէյ՝ Հռոդոսէն եւ Բարձր. Սպարապետի թիկնապահներէն Սիւլէյման էֆէնտի Մանասդըրէն։

Երէկ մայրաքաղաքէս մեկնեցան Պոլուի կառավարիչ Իսմայիլ Քեմալ Պէյ՝ յիւր պաշտօնատեղին, Տրապիզոնի տէֆթէրտար Մէհմէտ պէյ՝ ի Տրապիզոն եւ Րէժիի երկրորդ տնօրէն Պ. Կռօսման ի Վիէննա։

—Կեսարիոյ ծանօթ Ազգայիններէն Յարութիւն էֆ. Գույումճեան որ ժամանակէ մ'ի վեր մայրաքաղաքս կը գտնուէր երէկ Ռուսական Ալեքսանդր շոգենաւով Ալեքսանդրիոյ ճամբով Կեսարիա ուղեւորեցաւ։

Վեհ. Սուլթանն հրամայած է մինչեւ Գուրպան Պայրամի տօնը մէկ մէկ ամսաթոշակ վճարել կառավարական բոլոր պաշտօնէից, քարտուղարաց եւ այլոց․ Ելմտական Նախարարութիւնն հարկ եղած միջոցները ձեռք առնլու վրայ է գործադրելու համար կայս. սոյն հրամանը։

—Ելմտացոյցի հաւասարակշռութեան խնդրոյն առթիւ վերջին անգամ հրատարակեալ պաշտօնական ազդին մէջ նոր արժէթղթերու շրջաբերութեան մասին տրուած որոշումը ծանուցուած էր․ Արդ, առ այդ խմբագրեալ յատուկ կանոնագիրն վերստին խորհրդակցութեանց առարկայ պիտի լինի անգամ մը եւս քննուելու համար։

—Ֆրանսական դեսպան Մոնդեպելլօ կոմսն երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ Եպարքոսին և Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին հետ։

—Վեհ. Սուլթանն երկրորդ կարգի Շեֆգաթ պատուանշան շնորհեց ֆրանսական դեսպանատան զինուորական նախորդ կցորդ Պ. Գաֆարէլի կնոջ․ Պ. Գաֆարէլ, որ ի Ֆրանսա ուրիշ պաշտօնի մը կոչուած է, վաղը կը մեկնի մայրաքաղաքէս իւր կնոջ հետ։

—Վեհ. Սուլթանն երրորդ կարգի Օսմանիյէ պատուանշան շնորհեց Սինկափուրի վաճառականներէն Էսսէյտ Մէհմէտ Սէֆաֆ էֆէնտիի և հինգերորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ նոյնտեղացի վաճառական Էսսէյտ Ապտիւրրահման էֆէնտիի։

—Դամասկոս քաղաքն օդային կազով լուսաւորելու համար կայս. հրամանաւ մենաշնորհ տրուած է Հաճի Տիւքրի անուն վաճառականի մը։

—Կրթական նախարարութիւնը կը ծանուցանէ թէ առեւտրական Համիտիյէ վարժարանն յաճախել փափագողք պէտք է յուլիս 23 էն մինչեւ օգոստոս, 20 բաց ի ուրբաթէ և կիրակիէ, ամեն օր դիմեն նոյն վարժարանի վարչութեան Ելմտական պաշտօնատան մէջ․ Դիմողը պէտք է ի ձեռին ունենան երկրորդական վարժարանի վկայագիր մը և կամ քննութեամբ հաստատեն իրենց այդ աստիճանի համասարող կարողութիւնն։

—Պուքրէշի օսմանեան դեսպան Ահմէտ Զիհնի պէյի մայրն Պէհիյէ հանըմ, որ երկար ատենէ ի վեր անկողնոյ կը ծառայէր, նախընթաց օր մեռաւ։

—Քաղաքապետութիւնը պաշտօնատեղեաւ կը ծանուցանէ թէ բաժթաթէսի մշակութեան ծաւալման համար կայս. հրամանաւ Թուրքիոյ ամեն կողմը մինչեւ հինգ տարի տասանորդի տուրքէ ազատ պիտի մնայ բաժթաթէսի հունձքը։

—Մաղնիսա գաւառի տասանորդի տուրքը 43,000 օսմ. ոսկւոյ, Պէրկամա գաւառակին՝ 30,000 և Ագհիսար գաւառակինն ալ 7300 ոսկւոյ վարձակալութեան տրուեր են։

—Այտընի Գըրգաղաճ գաւառակի գիւղօրէից մէջ երեք գործաւորք, ի Պէրկամա երկու երկրագործք և նոյն իսկ ի Գըրգաղաճ երեք հոգի յանկարծամահ եղեր են օդերու սաստիկ ջերմութենէն։

Ե'Անթալիա, ի Մէրսին, ի Թարսուս և յԱտանա բազմաթիւ մահեր պատահած են օդերու տաքութենէն․ Այդ կողմերէ կը գրեն Սա... լրագրոյն թէ հիւանդութիւնք սաստկացած են։

—Վճռաբեկ ատենի աղերսագրոց ճիւղը նոյն ատենին յանձնուած դատի մը քննութեան առթիւ տեսնելով որ այդ դատին վերաբերեալ գրութիւնք կանոնաւոր կերպիւ տումարի մը մէջ արձանագրուած չէին, ըստ օրինի, երեք ոսկւոյ տուգանաց դատապարտած վերաքննիչ ատենի պատժական ճիւղին առաջին քարտուղար Նիհատ էֆէնտին։

—Գոհութեամբ կ'իմանանք թէ Գառնիկ էֆ. Աստուածատուր, ապահովագրական գործոց վարժ և գիտակ հին ապահովագրիչ և նախկին գործակալ Տէլէֆ և Նօրթէրն ապահովագրական ընկերութեանց, այս անգամ ստանձնած է Ֆրանքֆորթուազ ծովային ապահովագրական ընկերութեան Պոլսոյ ընդհանուր գործակալութիւնը․ Միանգամայն կ'իմանանք թէ Գառնիկ էֆ. Աստուածատուր ի մօտոյ հրդեհի դէմ ապահովագրական ընկերութեան մը եւս գործակալութիւնը պիտի ստանձնէ հրապարակին վրայ։

—Իսկէնտէրունէ կը գրեն առ Հաքիքաթ թէ տեղւոյն մաքսային պաշտօնեայք կանոնաւոր կերպիւ իրենց պաշտօնի գլուխը չեն գտնուիր և թէ սոյն առթիւ մաքսային գործառնութիւնք յետաձգմանց և դժուարութեանց մատնուած են։ Հաքիքաթ այս առթիւ մաքսային վերատեսչութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ։

—Լոյտի ընկերութեան նաւապետներէն մին երէկ «Աւստրիա»ով իւր շոգենաւէն դէպ ի Սոմխանէ գնացած պահուն ծովուն մէջ մարդ մը տեսնելով անմիջապէս օգնութեան փութաց և ազատեց զնա․ Այդ մարդ շոգենաւին ուղեւոր տանող մակուկավար մ'էր որ իւր մակոյկը ներկայ միջոցին ծովը ինկած էր։

—Զէյթիւնէն կը գրեն թէ Զնքուշի շրջակայքը գիւղօրէից հունձքերը մեծապէս վնասուեր են անցեալ ամսոյ մէջ տեղացած յորդ անձրեւներէ և տասն հինգ տարեկան աղջիկ մը ջուրերուն մէջ խեղդուեր է․ Այդ գիւղօրէից ծառերն եւ թթենիներէ վարցակուելով մեծապէս վնասուեր են։

—Ֆաթիհէ անուն գաղթական կին մը անցեալ օր Բ. Հիսարէն նաւակով դիմացի եզերքն անցած պահուն ինքզինք ծով նետեց․ Ցամաքէն տեսնելով այս անձնասպանութեան փորձն, անմիջապէս օգնութեան փութացին և ազատեցին կինը։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 20 յուլիս
Օսմանեան Քօնսօլիտէ

		Դահեկան
Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց. Ս)	Սէրի	16 $1\frac{1}{2}$
Պորսային գոցուելէն վերջը	»	16 $1\frac{1}{2}$
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	16 1
Բարձրագոյն գին	»	16 1
Նուազագոյն »	»	16
Կէս օրին	»	16

ԻՍԹԻԴՐԱՋԸ ՏԱԽԻԼԻ

Երէկ երեկոյ	37 20
Այս առաւօտ	37 18
Կէս օր	37 18

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն 1858) 1862)	A	Սէրի	24 20
» 1860) 1863) 1872)	B	»	14 30
» 1865) 1869) 1873)	C	»	0 16

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍԻՔ

Սօսիէթէ ժէնէրալ	Անգլ. Լր.		4 5
Քրէտի ժէնէրալ	Օսմ.	»	7 24
Պանք տը Պօնա	»	»	6 25
Փօս. Շանթ է վայէօր	»	»	4 20
Թրամուէյ	»	»	480
Րումէլի երկաթուղի	Ֆր.		41 75
Օպլիկասիօն տը Բրիօրիթէ	»		—
Բաժնեթուղթ Լաւրիոմի	»		120

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի	ՂՂՀ	100
20 Ֆրանքնոց	»	88
Անգլիական ոսկի	»	110 32
Բօլ Իմփէրիալ	»	91
Քրիմից	»	51 20
Ռուսլի թղթադրամ	»	9 65
» արծաթ	»	74 10
Ֆիօրին	»	— —
Մէճ. արծ. (տարբ.)	»	108 10
Վեցնոց	»	103 15
Հինգնոց	»	103 15
Մէթալիք	»	102 30
Թաւֆիքէ	»	12 20

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 31 յուլիս ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քօնսօլիտէ	99 $\frac{5}{8}$
Օսմ. » Սէրի Դ. բացուեցաւ	14 $\frac{7}{16}$
» » » գոցուեցաւ	14 $\frac{7}{16}$
» » » Ա.	24 $\frac{1}{2}$
» » » Բ.	14 $\frac{3}{4}$
» » » Գ.	14 $\frac{3}{8}$
Օթօման 1871	86 $\frac{1}{4}$
Փոխառութիւն 1877	96
Պանք Օթօման	10 $\frac{5}{8}$
Ռուսական փոխառ. 1873	97 $\frac{7}{8}$
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիէ)	83 $\frac{3}{4}$
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)	101 $\frac{7}{8}$
Տայրա Սանիէ	79
Տօմէնիալ (փոխառ. Րօշիլտ)	102
Հաւանգաարական պարտաթուղթ 4 %	— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 512

Վիէննա, 31 Յուլիս ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	124 40
Օսմանեան երկաթուղի	20 30

Բարիզ, 31 Յուլիս ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ $4\frac{1}{2}$ %	106 60
» » 3 % … դ. կ.	83 60
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ. բացուեցաւ	14 65
» » » գոցուեցաւ	14 55
» » » Բ.	14 65
» » » Գ.	14 60
Օսմանեան երկաթուղի	41 75
» Րէժիի բաժնեթուղթք	— —
Պանք Օթօման	519 $37\frac{1}{2}$
Քրէտի Լիօնէ	581 25
» Ֆօնսիէ	1335
Բաժնետոմս Լիօնի	1265
Սուէզի ջրանցք	2171 25
Ռուսական 5 % 1877 ի	100 $\frac{3}{4}$
Իտալական Ռանթ	96 55
Սպանիական (արտաքին)	72 $\frac{1}{2}$
Եգիպտական միացեալ	423 75
Պրիօրիթէ Թիւրք	420
5 % Հունգարական	373 75
Չէք Լոնտոնի վրայ	25 31

ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ

ՖՐԱՆՔՖՕՐԹ-ՄԱՅՆ, 5 յուլիս 1888

Տ.

Պատիւ ունինք ծանուցանել ձեզ թէ՝ Պոլսոյ հրապարակին վրայ հաստատած ենք ընդհանուր գործակալութիւն, մը որոյ վարչութիւնն յանձնած ենք առ

Տ. ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ

Պոլիս, Պաղճէ-գաբու Եօրկիատէս խան

Յուսալով թէ պիտի բարեհաճիք պատուել զմեզ ձեր ապահովագրական առաջարկութեամբք, կը ներկայեմք ձեզ, Տ. . . մեր խորին յարգանաց հաւաստին։

Ընդհանուր Տնօրէնութիւն
ՖՐԱՆՔՖՕՐԹՈՒԱԶ
Ծովային Ապահովագրական Ընկերութիւն

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՏՈՍԴՈ, 16 յուլիս

Ս. Խաչ Թաղի մէջ ազգային յուզումը կը սաստկանայ տակաւ առ տակաւ․ Կուսակցութիւնք այլ և այլ խնդրոց մէջ միմեանց հետ չտիրելէ յետոյ՝ կռուոյ ասպարէզը փոխադրեցին դպրոցին մէջ, և ո՛չ մէ հէգ վարժապետք մատնուած են զոհ ուսերին կացութեան մը․ Այս վտանգաւոր խաղը կուսակցութեանց պատուաբեր չէ կարող լինիլ․ Պէտք չէ մոռնալ որ հայ ժողովուրդն՝ որ արդ անտարբեր հանդիսատես՝ օր-մը կրնայ դատաստան ընել․ Կուսակցութեանց գլխաւոր պարագլխոց խոհականութեան կոչումն կ'ընենք, քիչ մը աւելի ազգասիրութիւն և քիչ մը նուազ կիրք գործը կարգին կը բերեն․ Բարեբաղդաբար Ս. Խաչի վարժարանին դասատուք կուսակցութեանց յարող մարդիկ չեն․ Իրենց մէջէն մին մանաւանդ որ բազմամ տարիներէ ի վեր պաշտօն կը վարէ՝ ականատես լինելով հանդերձ կուսակցութեանց անվերջանալի կռիւներուն՝ կարող եղած է պահել կատարեալ չէզոքութիւն ամենայն խոհականութեամբ․ Ցաւալի է որ այժմ ոմանք կասկածանօք կը նային այդ դասատուին իւր այդ չէզոքութեան համար․ Եթէ Ս. Խաչ Թաղի քահանայից դասուն մէջ ալ վերոյիշեալ ուսուցչին փորձառութիւնն եւ անկողմնակալութիւնն ունեցող անձինք գտնուէին, վաղուց վերջ կը գտնէր Թաղային խռովութիւնը․ Ցաւալի է նմանապէս որ Ռոտոսդոյ այժմ անգործ լինելով՝ չկայ իշխանութիւն մը կարող լուծելու այս դժուարութիւնները․ Ազգ. Կեդրոնական վարչութեան վրայ է մեր յոյսը․ Մեր ցաւոց դարմանը նա կարող է տալ, Ցորչափ բանիբուն տեղապահ մը չէ ղրկուիր, խաղաղութեան նշոյլ տեսնալիք չունինք․ Ս. Խաչ Թաղեցիք լաւ կ'ընեն եթէ փոխանակ կռուելու հոգ տանին իրենց աղքատիկ վարժարանը բարեկարգելու, եթէ

[illegible]

...մար թաքուն չէ թէ ինչ օգտի կայ. չարժառիթ այս անկարգութեանց. միայն թէ այսպիսի խաղեր իրենց ույժը կորուսած են, ժամանակները չեն ներեր հին փորձերու կրկնութիւնը։

ԽԱՐԲԵՐԴ, 25 յունիս

Արժ. Պետրոս վարդապետ Բագրատունի առաջնորդական փոխանորդ նշանակուեցաւ, որոյ և համաձայն կ'աշխատի հոս հոն Թաղական Խորհրդոց ձեռներու կազմութեան։

—Կազմուեցաւ Ուսումնական Խորհուրդըն հետեւեալ էֆէնտիներէ. Գարեգին Թիւֆէնկճեան, Յակոբ Գույումճեան, Մանուկ Ճափէրեան, Միքայէլ Եէնիգոմշեան, Պետրոս Ճափէրեան։ Սոքա վաճառական, դրամախոս և գր. գ.ի պաշտօնեաներ կատարող երիտասարդներ են։

—Խարախանեան Արժ. Ներսէս վարդապետ՝ այցելու հովիւ ի Տիգրանակերտ, քանի մը օր առաջնորդարանի հիւր մնալէ յետոյ գնաց իւր պաշտօնատեղին՝ Քղի։ Հայր Խարախանեան կոչմանը պատասխանող եկեղեցական մը կ'երեւէր։ Նոյն ամիս Տիգրանակերտ մնալով չէ յաջողեր արդիւնաւոր գործ մը գլուխ հանելու. խօսեցաւ երկարօրէն անյաջողութեան պատճառներուն վրայ. մանկ ընդհանուր կը հաւանէր թէ՝ Տիգրանակերտի ազգայնոց մէջ համերաշխութիւն գոյացնելու համար, որով և այն տեղի ազգային գործերը բարւոք ուղղութիւն առնեն, հրաշից երեւոյթ մը և անտարակոյս եկող հոն, երիննքէն գալու է։ Այդ միջավայրին ալ եղեր ազդուած կը մնայ միշտ ազնուապետաց դասէ մը։

—Քաղաքիս այլ և այլ կէտերուն վրայ 2—3 տեղ պահականոցներ հաստատուեցան վերջին պատահարներէ թելադրեալ։

ԱՖ. ԳԱՐԱՀԻՍԱՐ 6 յուլիս

Քաղաքէս չորս ժամ հեռու Ըմճա-Գարահիսար գիւղը գտնուող մարմարինի հանքերուն վրայ կատարուելով նախնական քննութիւնք, պատրաստուեցաւ քարահատից քարտէսն, կառավարութեան ներկայացուելու և շահագործման արտօնութիւն բանալու համար։

—Անցեալ շաբթու տեղս եկան Քէօթահեայի գաւառին երկրաչափն և գոնտիւքթէօռն և երկու երեք օր զբաղեցան քաղաքէս քանի մը ժամ հեռու հաստատուած Համիտիյէ գիւղի մզկիթին վերաբերեալ ճարտարապետական քննութեամբք։ Կը յիշուի թէ յիշեալ մզկիթը վեհ. Սուլթանին անձնական ծախիւք շինուեցաւ դեռ երկու երեք տարի առաջ. կ'ըսուի թէ շինութեանց ծախուց մասին զեղծմունք տեղի ունեցեր են այն Յանձնաժողովոյ կողմէ որ պաշտօն ունէր ծախքը կատարելու։ Այս երրորդ անգամն է որ կը կատարուի այսպիսի քննութիւն մը։

—Արմտեաց գները վերջերս զգալի անկում մը կրեցին. գարին (զոր գիւղացիք կ'ուտեն) 35էն իջաւ 15—17ի, և ցորենն որ դարձեալ բարձրացած էր մինչեւ 50—55, այս շաբթու վաճառեցաւ մինչեւ 40 դահեկանի։

Այս տարուոյ ափիոնն հետզհետէ սկըսաւ երեւիլ հրապարակի վրայ և կը վաճառի 30—60 դահեկանի, որ այդ բերքին համար ցարդ տեսնուած ամենատորին գինն է. կը լսենք թէ մեծաքանակ յանձնառութիւնք եղած են Իզմիրի վաճառականաց կողմէ այս տարուոյ բերոց վրայ, մէկ չէքին 58 ղրուշի հաշուով։

ՄԱՐԴԱՍՊԱՆ ԵՒ ԻՆՔՆԱՍՊԱՆ ՀԱՅ ՄԸ

Ի ՖՐԱՆՍԱ

Նորերումս Ֆրանսիայի Բուլօն քաղաքում վախճանուեց Նիկողայոս Տէր-Յակովբեան, որ մի ժամանակ Թիֆլիզում ունէր մասնաւոր գիշերօթիկ դպրոց։ Հանգուցեալի մահուան մասին զանազան լուրեր էին տարածուել քաղաքումս. մենք իւր ժամանակին այս լուրերի մասին ոչինչ չը գրեցինք, մինչեւ որ չը ստուգէինք ճիշդ եղելութիւնը։ Այժմ Ֆրանսիայից ստացուած թերթերից երեւում է, որ Տէր-Յակովբեանն ինքնասպանութիւն է գործել, նախապէս սպանելով իւր եղբօր 4 տարեկան աղջկան, որին նա իւր հետ տարել էր Ֆրանսիա բժշկելու համար։ Ահա ինչպէս է նկարագրում այս թշուառ եղելութիւնը ֆրանսիական « Le Petit Journal » լրագիրը.

—«Ֆրանսիայի Պա-դը-Կալէ նահանգում գտնվում է մի աննշան աւան Պորտել անունով, ուր նորերումս կատարվեց մի գաղտնախորհուրդ ինքնասպանութիւն։

Սպանութեան գործողն է ոմն Ագօ, որի ցուցմունքները իւր ծագման մասին տակաւին չեն պարզաբանուած. սպանութեան զոհն է մի չափ գեղեցիկ փոքրիկ աղջիկ, դէմքի եփրայական խիստ աչքի զարնող գծագրութեամբ։

Այդ փոքրիկ աղջիկն, ինչպէս երեւում է, սպանուած է ղնդակի հարուածով ատրճանակից, որ ուղղուած է եղել գլխին ետեւի կողմից։

Սպանութիւնից յետոյ, Ագօն ինքնասպանութիւն է գործել, ուղղելով դէպի բերանը ատրճանակի գնդակը, որ դուրս է եկել քունքից։

Նայելով աղջկայ դիակի արտաքին տեսքին— աչքերը փակ, դէմքի արտայայտութիւնը հանգիստ, ձեռները կրծքին խաչաձեւ ծալած, և եթէ բարձի վերայ չը լինէր արիւնի լայն բիծը, կարելի էր կարծել, որ թշուառը քնած է։

Սպանիչն իւր զոհին դրել է գետնի վերայ, սփռելով նորա տակ ծալած սաւանը, ծածկել է նորան փոքրիկ կապտագոյն թիկնոցով, և այս դիազարդը նա շրջապատել է ծաղիկներով։

Ինքն Ագօն ձգուած՝ լողում էր արիւնի մէջ, աջ ուսի վերայ պառկած և ոտները խաչաձեւ ծալած։ Նա հագած ունէր սեւ սիւրտուկ։»

* *

Նոյն ֆրանսական լրագիրն իւր հետեւեալ համարներից մէկում հաղորդում է հետեւեալ մանրամասնութիւնները.

«Ագօ՛, այս սարսափելի անունը, հարկաւ, պիտի ապշեցրած լինի մեր ընթերցողներին, երբ չորս օր սորանից առաջ, մենք հաղորդեցինք Բուլօնի մօտ Պորտէլում պատահած այն գաղտնախորհուրդ դրամայի մասին, որի հերոսն եղել է նոյն այդ Ագօն։

Այդ Ագօն, սպանելով փոքրիկ աղջկան սպանել է և ինքն իրան։ Սպանութիւնն և ինքնասպանութիւնը կատարուել են ամենահզօրին հանգամանքներում։ Քննութիւնն, ի հարկէ, պիտի դադարի սպանողի մահուան պատճառով. այս պատճառով, կարելի է կարծել, որ գործը կը ծածկուի անյայտութեան մառախուղով։ Այն ինչ՝ եթէ այդ գործում մի յանցաւոր չըկայ, որը պիտի պատժուէր, այսուամենայնիւ, խիստ հետաքրքրելի է պատմել նորա հիմքը։

Փոքրիկ աղջիկը սպանուած է, բայց շատ կարելի է, նա մի տեղ ունէ մայր, որը ողբում է նորա մահը և որը չունէ անգամ միակ մխիթարութիւն, այն է — իւր դստեր գերեզմանի վերայ դնել ծաղիկների մի փունջ։

Ծաղիկների փո՛ւնջ... Մարդասպանն ինքն իւր զոհի դիակը զարդարել է ծաղիկներով, վերաբերուելով դէպի նա նոյն իսկ սպանութիւնից յետոյ այն քնքշութեամբ որ ուշադրութիւն է դարձրել իւր վերայ դեռ Բուլօնի հիւրանոցում, ուր Ագօն ապրել է մինչեւ Պորտէլ տեղափոխուելը։

Մայիսի 26-ին (յունիսի 7-ին), մօտ ժամի 3-ին կէսօրից յետոյ, Ագօն գալիս է Hôtel de Commerce փոքրիկ աղջկայ հետ։ Նոյն օրն առաւօտեան 11 ժամին նա Փարիզից դուրս է ուղեւորվում։ Ագօն իրան պահում էր տարօրինակ կերպով և մի ամբողջ քառորդ ժամ, յուզուած, չ'ջում էր հիւրանոցի գաւթում։ Վերջապէս, նա վճռում է վարձել մի սենեակ։ Նորան առաջարկում են մի սենեակ մանկական մահճակալով, բայց նա մերժում է։

Այն հինգ օրուայ ընթացքում, որ նա անցուցել է Hôtel de Commerce հիւրանոցում, մեծ մասամբ, աշխատում էր իւր ուղեկից փոքրիկ աղջկան զուարճացնել։ Այս նպատակով նա վարձում է մի երիտասարդ դայեակ, որի լոկ պարտականութիւնն է լինում աղջկայ հետ զբօսնելը։

Դայեակը նկատում է, որ աղջկայ մի ոտը թոյլ է և միւսը կարճ։ Աղջիկը կարծում ենք, անգլիական հիւանդութիւն ունէր։ Ամենայն օր Ագօն զբօսնում էր երեխայի հետ քաղաքի շրջակայքում, ուր նա սովորաբար գնում էր կառքով, ժամանակ առ ժամանակ կանգնելով, որ երեխային միջոց տայ՝ խաղալու կամ մի բան ուտելու։

Հինգշաբթի օրը, մայիսի 31-ին (յունիսի 12-ին), Ագօն յայտնում է դայեակին, թէ ինքը պիտի անյապաղ դուրս գնայ Փարիզից, և մօտ չորս ժամին նա, երեխային զարթեցնելով, նորա հետ միասին դուրս է գալիս հիւրանոցից։

Սորանից յետոյ, դայեակին հարց ու փորձ անելիս նա տուել է հետեւեալ ուշադրութեան արժանի տեղեկութիւնները. նախ՝ Ագօյի իսկական անունն է Յակովբեան. գոնէ, այս ազգանունով նա խնդրել էր ուղարկել իրան դայեակին։ Նոյնպէս և նոյն ազգանունով նա ուղարկում էր նամակներ Ռուսաստան, նոյն ազգանունը կրող մի անձնաւորութեան։ Յայտնուել է նոյնպէս, որ երբ աղջիկը նորան անուանում էր Ագօ, վերջինը նորան տալիս էր քաղցրաւենիք։ Դայեակը ասել է և այն, որ երբ աղջիկը յիշում էր երբեմն իւր մօր անունը անգլերէն լեզուով, այն ժամանակ Ագօն պատասխանում էր նորան «nien» (չը կայ) գերմաներէն լեզուով։

Ագօն կամ Յակովբեանը—ասպետ էր մի քանի օտար շքանշանների, որ նա կրում էր կարմիր, դեղին, կապոյտ և սպիտակ ժապաւէններից շինած փնջիկի մէջ։

Յակովբեանի վերայ գտնուել է մի նշանաւոր գումար ոսկէ դրամի։

Նորա կօշիկներից մէկի վերայ նկատել են հետեւեալ գործարանական մակագիրը.

F. Germann. W. Warzavie, Senatorska No. 24.

Շատ կարելի է, այս վերջին ցուցմունքը կ'օգնի պարզել Ագօյի անձնաւորութիւնը։»

* *

«Մենք իրաւացի էինք, շարունակում է նոյն ֆրանսական լրագիրը իւր յետագայ համարում, երբ յոյս յայտնեցինք, թէ կը պարզուի ճշմարտութիւնն այն գաղտնախորհուրդ դրամայի, որ մի քանի օր առաջ տեղի ունեցաւ Պորտէլում։

Ահա գործի մի քանի մանրամասներ, որ հաղորդում ենք մի լեհացի քահանայի ասածի համեմատ, որ ապրում է Փարիզի շրջակայքում։ Այս քահանան ասել է, կարդալով այն մակագիրն, որ կարդացուել է մարդասպանի և ինքնասպանի կօշիկի վերայ և որի մասին մենք յիշեցինք երէկ. Ֆ. Գերման.—Բ. Վարշավա, Սենատորսկայա. No 24։ Բանն այն է, որ Վարշավայում, նախ, ինչպէս երեւաց, իսկապէս գոյութիւն ունէ Սենատօրսկայա փողոցում N. 24 մաղապահ կօշիկների, որ պատկանում է Գերմանին։ Երկրորդ, մեր պատուարժան հիւրը մօտաբերում է, որ լեհական լրագրներում, որ նա ստանում է պարբերաբար, մի ամիս սորանից առաջ, տպուած է եղել տեղեկութիւն մի եփրայեցի աղջկայ կորստեան մասին։

Դժբաղդաբար, քահանայի մօտ ներկայումս չը կան այն համարներն, որոնց մէջ մանրամասնօրէն հաղորդուած է այս տեղեկութիւնը։

Միւս կողմից, մեր թղթակիցը Բուլօնից գրում է, որ Ագօյի իսկական անունը պարզուել է—նա Տէր-Յակովբեան է։

Տէր-Յակովբեանն ուղարկել է երկու պատուիրած նամակներ Թիֆլիզ։

Նորա մահից յետոյ այդ քաղաքից ստացուել են Տէր-Յակովբեան անունով նամակներ և մի հեռագիր, որի մէջ հարցնում են. «Ի՞նչպէս է առողջութիւնը»։

Բուլօնի ընդհ. ատեանը ներկայումս աշխատում է՝ ձեռք բերել ամենակարեւոր տեղեկութիւններ Տէր-Յակովբեանի մասին։»

(Արձագանք)

ՓԱՐԻԶԵԱՆ ՆԱՄԱԿԱՆԻ

ՓԱՐԻԶ, 25 յուլիս

Այսօր բացուեցաւ հանդիսաւոր կերպով Թոքախտի ուսումնասիրութեան համաժողովը։ Բժշկական դպրոցը դուրսէն և ներսէն զարդարուած էր գոյնզգոյն դրօշակներով և բուռն բազմութիւն լցուած էր դպրոցին մեծ բակը։ Բազմաթիւ կառքեր կը բերէին հոն գիտութեան նշանաւոր ներկայացուցիչները։ Առաւօտուն արդէն կազմուած էր գործադրիչ յանձնաժողովը։ Կէսօրէն ետքը ժամը 3ին կատարուեցաւ բացման հանդէսը։ Պ. Շօվօ, անդամ գիտութեանց ճեմարանի, ուսուցիչ ի Մուզէոմ, որ կը նախագահէր, բացման ճառն արտասանեց։ Նախագահն յաղթամարմին, սպիտակ երկայն մազերով և ազդու հայուածքով պատկառելի անձ մ'է։ Արդէն քանիցս լսած եմ զայն յԱկադեմիա գիտութեանց, որոյ յոյժ գործօն և պերճաբան անդամներէն մին է։ Պ. Շօվօ բացատրեց իւր ճառին մէջ համաժողովին նպատակը, որ է թոքախտի տարածման առջեւը առնել և բժշկել ջանալ զայն, լաւ մը ուսումնասիրելով ախտին բոլոր մանրամասնութիւնները մարդու և կենդանեաց քով։ Երբ թոքախտի վերաբերեալ վերջին գիւտերու պատմութիւնն ըրած ժամանակ գովեստիւ յիշեց Վիլմէնի անունը որ իւր քով նստած էր, ամբողջ սրահը թնդանօթի մը պէս պայթեցաւ, այնքան սաստիկ ծափահարուեցաւ։ Նոյն իսկ նախագահն որ յոտին կանգնած կը խօսէր ծռելով դէպ ի Պ. Վիլմէն իւր հրակայ հասակը, ջերմապէս ծափահարեց։ Ի՞նչ էր այս ցոյցին պատճառը։ Պ. Վիլմէն 1868ին առաջին անգամ լինելով հաստատեց փորձով որ թոքախտը փոխանցիկ է։ Իւր այդ փորձն հաղորդեց Ակադեմիային որ տեսակ մը անտարբերութեամբ նայեցաւ այս յոյժ կարեւոր փորձերուն վրայ որոնք թոքախտի պատմութեան մէջ նոր դարագլուխ մը կը բանային և որք առաջնորդեցին գերմանացի գիտնական Քօխը գտնելու թոքախտի միքրոպը։ Սոյն որոտալից ծափահարութեանց միջոցին, Պ. Վիլմէն որոյ գլուխն արեւելեան սեւ մազեր կը ծածկեն դեռ լիովին, դէպ ի գետին խոնարհած կը ջանար սքօղել իւր տարապայման յուզումը։ Մեծարգոյ նախագահն յիշեց նաեւ Բազէօքի անունը՝ որուն սքանչելի ածականը յարեց, և գրեթէ նոյնչափ ծափահարեցաւ։ Աւելորդ է նորա իմաստալից ատենախօսութեան մանրամասնութիւններն ի մէջ բերել, թէեւ կ'արժէ որ ամբողջովին թարգմանուի։

Պ. Շօվօյի յաջորդեց Պ. Վէռնէօյլ, անդամ գիտութեանց և բժշկական ակադեմիաներու, ուսուցիչ բժշկական վարժարանի, որ թոքախտի ուսումնասիրութեան գործին սկզբնապատճառն (promoteur) է։ Պ. Վէռնէօյլ Պ. Շօվօյի հակառակ տեսք մ'ունի. կարճահասակ, ճաղատ, երկկողմանի մօրուքով բայց սիրուն մարդ մ'է։ Պ. Վէռնէօյլ շատերուն պէս թուղթի վրայ կարդալու պէտք չունէր. շատ լաւ և պատրաստ խօսող մ'է։ Ամենէն անհամ, չոր նիւթերու վրայ խօսած ժամանակն իսկ ունկնդիրը չձանձրացներ, ինչպէս որ վերջերս բժշկական Ակադեմիայի երեք նիստերը գրաւեց filipunctureի վրայ ըրած ատենախօսութեամբք որք մեծ հետաքրքրութեամբ լսուեցան ներկայից կողմէն։ Դժբաղդաբար այս օր Պ. Վէռնէօյլ կոկորդի հարբուխ մ'ունի և շատ ուժով չկրնար խօսիլ, թէեւ միշտ լսել կուտայ, հակառակ անոնց՝ որոնք լաւ կազմակերպեալ խռչափող մ'ունենալով հանդերձ իրենք կը խօսին, իրենք կը լսեն։

Յարգելի ատենաբանն երկու խօսքով կը բացատրէ իւր ստանձնած գործին սկզբնապատճառը, գովեստիւք կը յիշէ անասնաբոյժ բժշկաց աջակցութիւնն որում սաստիկ պէտք ունի մարդկային բժշկութիւնը, և կ'ըսէ թէ ո՛վ գիտէ որ օր մը բուսաբաններուն ալ պէտք չպիտի ունենանք բաղդատելու համար բոյսերու և կենդանեաց ախտային վիճակները։ Կը պատմէ թէ ինչպէս օրին մէկը գաւառացի անասնաբոյժ մը Պ. Նիւթէլ եկեր գտեր է զինք առաջարկելու համար թոքախտի ուսումնասիրութեան գործը, զոր ամենայն սիրով ստանձնած է մարդասէր ուսուցիչը։ Շնորհակալութիւն կը յայտնէ առ Պ. Պ. Շօվօ, Քոռնէլ, Կրանշէ, Լանլօնկ, Վիլմէն, Պրուարտէլ (անօրէն բժշկական դպրոցի), և մանաւանդ Տօքթ. Բըրթի, ընդհ. քարտուղար, որ ամեն անձնուիրութիւն յանձն առած է համաժողովին իւր բոլոր փայլն ու օգտակարութիւնը տալու համար։ Պ. Բըրթիի անունը ջերմապէս ծափահարեցաւ։ Պ. Վէռնէօյլի վերջաբանը չքնաղ էր յոյժ. «Պարոններ, այս ամենը կը ցուցնէ որ Ֆրանսայի մէջ, ի Փարիզ, այս նոր Բաբելոնի մէջ, մենք կ'ընդունինք բժշկական գիտութեան [illegible], գաղափարաց [illegible] և բոլոր բըժշկաց [illegible], որ ազգէ որ լինին նոքա։» Պ. Վէռնէօյլի խօսք բուռն ծափահարութեան առարկայ եղան և յարգելի գիտնականն հինգ վեց անգամ խոնարհութիւն ընելու ստիպուեցաւ։

Պ. Նախագահը խօսքը տուաւ Պ. Քոռնէլի, ուսուցիչ բժշկական վարժարանի, անդամ բժշկական Ակադեմիայի, Ծերակուտի և բազում այլ գիտական ընկերութեանց։ Պ. Քոռնէլ երկայնահասակ, նիհար, արծուեռունգն, քիչ մը ճաղատ, համակրելի և համեստ մարդ մ'է։ Ըսաւ որ գիտական նիւթի մը վրայ պիտի խօսի և ընթերցաւ հետաքրքրաշարժ տեղեկագիր մը արգանդի հիւծախտի վրայ։ Բոլորովին գիտական և մանաւանդ բժշկական լինելով նիւթը, չենք յուծեր զայն հոս։ Պ. Քոռնէլ եւս ծափահարեցաւ։

Սմա յաջորդեց անասնաբոյժ Պ. Նոքառ, բարձրահասակ գեղեցիկ երիտասարդ մը՝ որ թոքախտի անասուններէն փոխանցման վրայ իւր փորձերը պատմեց։ Պ. Նոքառ ջերմապէս ծափահարեցաւ։

Հուսկ ուրեմն Պ. Տօքթ. Բըրթի ընթերցաւ կազմակերպիչ յանձնախումբի տեղեկագիրն, յորում պարզուած են համաժողովոյ կազմակերպման, գաղղիական և օտար բժշկաց աջակցութեան վերաբերեալ այլ և այլ մանրամասնութիւնք։ Յանձնախումբն իւր ջերմ շնորհակալութիւնքը կը յայտնէ տեղացի թէ օտար բժշկական մարմնոց սիրայօժար ձեռնտուութեան համար։ Կը յիշէ ի մէջ այլոց Թուրքիան, մանաւանդ Կ. Պոլիսն ուր մանաւանդ բժիշկ մը մասնաւորաբար աշխատած է համաժողովին համար։ Այս մասին պէտք է բաղդաւոր համարինք զմեզ, որովհետեւ բացի նիւթական աջակցութենէ, բարոյական կերպով ալ սատարած են Թուրքիացի բժիշկք այս մեծ գործին։ Այսպէս, օրինակի համար, ըստ հրատարակութեան բժշկական լրագրաց, Կ. Պոլսէ հետեւեալ բժիշկք գիտական յօդուածներ յղած են համաժողովին. Տօք. Զօէրոս փաշա, ուսուցիչ բժշկական վարժարանի, Տ. Ռօպէնսօն, անդամ բժշկական ժողովոյն Պոլսոյ, Վ. Թորգոմեան, նախկին-արտաքին (externe) Փարիզու հիւանդանոցաց։ Պ. Տօքթ. Ռօպէնսօն անձամբ ներկայ կը գտնուի աստ համաժողովին։

Այս իրիկուն ժամը 9ին բժշկական վարժարանի խորհրդասենեակն ընդունելութիւնք պիտի կատարուին համաժողովի անդամոց։

Մանրամասնութիւնք յառաջիկային։

* * *

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Արժանապատիւ Տէր Խաչատուր քահանայ Տ. Գաբրիէլեան, իւր ծանուցեալ բարեսրտութեամբն ի նպաստ Հաստատութեանս այս տարի եւս հանգանակութեան ձեռնարկելով, յաջողած է 1660 քիլօ հացագին համար նուէր հաւաքել և յանձնել Հոգաբարձութեանս։

Արդ՝ կը խնդրենք որ բարեհաճիք նըւիրատուաց անուանքն հրատարակել Ձեր ազգօգուտ թերթին մէջ, կանխաւ ընդունելով մեր շնորհակալութիւնը։

Ի դիմաց Հոգաբ. Ազգ. Հիւանդանոցի

Ատենապետ — Ատենադպիր

Պ. ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆ — ՄԻՔ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Մեծապատիւ տեարք,

Ալէքսան, Խաչիկ և Պաղտիկ Սագաեան 60, Եղիա Մարտիրոսեան 50, Գէորգ Արսլանեան 20, Գրիգոր Կիւրճեան 20, Խաչատուր Պիպէրճեան 20, Մանուէլ Պէշիրեան 20, Մանուկ Սիմոնեան 20, Ստեփան Սարգիսեան 20, Տրդատ Պօղոսեան 20, Բիւզանդ Նուրեան 10, Գառնիկ Եղիաեան 10, Գառնիկ Իւթիւճեան 10, Գառնիկ Յարութիւնեան 10, Գառնիկ Վանլըեան 10, Գարեգին Նուրեան 10, Գէորգ Լութֆիեան 10, Եղիա Սիմոնեան 10, Կարապետ Պէրպէրեան 10, Համբարձում Կիրակոսեան 10, Հմայեակ Մարտիրոսեան 10, Մաքսուտ Մէքմէքճեան 10, Մելքոն Պէշիրեան 10, Յակոբ Պուրնուզեան 10, Յովհաննէս Քէրէստէճեան 10, Նաւիպ Աճէմեան 10, Պաղտասար Պիթլեան 10, Պօղոս Էնքսէրճեան 10, Ռուբէն Գամալիէլեան 10, Ստեփան Մէքիկեան 10, Ալէքսան Ալաճաճեան 5, Անդրանիկ Ֆէնտրեան 5, Գաբրիէլ Կիրակոսեան 5, Գաբրիէլ Յովակիմեան 5, Գալուստ Թէմպէքճեան 5, Գալուստ Տէր-Յովսէփեան 5, Գասպար Յովհաննէսեան 5, Գարեգին Ապահունի 5, Գէորգ Միրիճանեան 5, Գէորգ Սիսսեան 5, Գրիգոր Երամեան 5, Գրիգոր Էսմէրեան 5, Գրիգոր Թորոսեան 5, Դաւիթ Մինասեան, 5 Թադէոս Բաղաճեան 5, Խաչիկ Կիւմիւշճեան 5, Մանուէլ Պօղաչաճեան 5, Մանուկ Խանամիրեան 5, Միհրան Պօյաճեան 5, Միքայէլ Նշանեան 5 Միքայէլ Շահպազեան 5, Մկրտիչ Եղիաեան 5, Մկրտիչ Յովակիմեան 5 Յակոբ Էսայեան 5, Յակոբ Քէսէճեան 5, Յարութիւն Մամմէսեան 5, Յովհաննէս Աչըքեան 5, Յովհաննէս Կարապետեան 5, Յովհաննէս Մովսէսեան 5, Յովհաննէս Պէկեան 5, Յովսէփ Համբարձումեան 5, Նազարէթ Երամեան 5, Նշան Սիսսեան 5, Սահակ Պօղոսեան 5, Սարգիս Գրիգորեան 5, Սեպուհ Քէսէճեան 5, Սիմոն Գապազեան 5.

Ազնուափայլ Տիկնայք և Օրիորդք.

Երանուհի Յ. Ֆրէնկեան 108, Ագապի Մ. Գափամաճեան 40, Իսկուհի Մ. Գափամաճեան 40, Սօֆիա Ա. Գափաֆեան 40, Եփրիկ Գ. Գափամաճեան 36.10, Ակլինէ Թ. Բարաճեան 20, Ակլինէ Ա. Մանուէլեան 20, Աննիկայ Կ. Մամճեան 20, Բարիս Տ. Աճէմեան 20, Բերուզիկ Հ. Ալաճաճեան 20, Բէյալէ Կ. Ֆրէնկեան 20, Բրաբիոն Թ. Գափամաճեան 20, Դամիի Կ. Գափամաճեան 20, Էլիզա Շ. Նազաչեան 20, Իսկուհի Գ. Մուրատեան 20, Իսկուհի Կ. Բաքազեան 20, Իսկուհի Ա. Ճամճեան 20, Լուսիկ Գ. Թամմարեան 20, Հռիփսիմէ Ա. Շամտանճեան 20, Հռիփսիմէ Մ. Ալաճաճեան 20, Հռիփսիմէ Ն. Մոստիճեան 20, Հռիփսիմէ Շիշմանեան 20, Մաննիկ Ն. Ֆրէնկեան 20, Մաննիկ Տավիտեան 20, Մարիամ Ա. Կիւլլապեան 20, Մարիամ Ա. Բապուճճեան 20, Մարիձա Ա. Ֆրէնկեան 20, Մարիձա Գ. Նազաչեան 20, Մկօսրիպէ Գ. Կիւմիւշկէրտան 20, Նէվրի Ն. Պօհճէլեան 20, Նեկտար Գ. Խնամիրեան 20, Պիտատ Մ. Բապուճճեան 20, Սանդուխտ Գ. Քիլէկեան 20, Տիգրանուհի Ֆրէնկեան 20, Տիգրանուհի Ժամկոչեան 20, Տիրուհի Խ. Գալբաճեան 20, Տիրուհի Յ. Գալբաքճեան 20, Արուէմ Թիւյսիզեան 10, Գոհարիկ Յ. Գափամաճեան 10, Երանուհի Գ. Թավշանճեան 10, Եփրիկ Մ. Սիւզէնիճեան 10, Եփրիկ Տ. Հ. Փափազեան 10, Թէոփիտէ Թօքաթլեան 10 Իզար Մ. Ալ-եան 10, Իսկուհի Ա. Խորասանճեան 10, Կալիոպէ Կ. Կիւմիւշկէրտանեան 10 Մաննիկ Գռանեան 10, Մարիամ Ա. Ալաճաճեան 10, Մարիձա Յ. Թրանաքեան 10, Մաքրուհի Մնացականեան 10, Մէլտուհ Յ. Խաչատուրեան 10, Նեքտար Մուրատեան 10, Նուէմզար Գ. Յովակիմեան 10, Սիմէմ Յ. Գռանեան 10, Սրբուհի Գ. Ժամկոչեան 10, Տիրուհի Մ. Մէքմէքճեան 10, Վիքթօր Կ. Փափազեան 10, Ակլինէ Գ. Սագեր 5, Ազունի Ե. Կիւմիւշճեան 5, Բերուզիկ Սե. Թագւորեան 5, Բերուզիկ Ստ. Թագւորեան 5, Եւփիմէ Համբարձումեան 5, Զարուհի Պ. Սագեր 5, Եփրիկ Յ. Խանճեան 5, Եփրիկ Տ. Յովակիմեան 5, Իսկուհի Բ. Կիւմիւշճեան 5, Հանըմայ Գ. Կիւմիւշճեան 5, Հեղինէ Ե. Ամպարճեան 5, Հերիքնէ Գ. Գրիգորեան 5, Հռիփսիմէ Ա. Լիւլէճեան 5, Հռիփսիմէ Գ. Թիւֆէնկեան 5, Մարիամ Յ. Յովակիմեան 5, Մարիօնքա Պ. Արիսեան 5, Նեկտար Յ. Գափամաճեան 5, Նեկտար Պ. Շամտանճեան 5, Շահէն Ռ. Վանլըեան 5, Ովսաննա Ա. Քէչեան 5, Սանդուխտ Երամեան 5, Սօֆիա Գ. Նորատունկեան 5, Սրբուհի Գ. Տաքէսեան 5, Վարդենի Յ. Լիւլէճեան 5, Վերգինէ Յ. Պալեան 5, Տիրուհի Գ. Տէր Յովսէփեան 5, Ֆիլօռ Յ. Թէվէքէլեան 5։

Գումար 1874 ղրուշ 10 փարա.

ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ ՄԱՆԿԱՆՑ

ԻՏՄԱՆԸ ԷԹՖԱԼ

ԱՌԱՋՆՈՐԴ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ

(Թրքախօս գաւառաց համար)

Այս գիրք զոր պատրաստած է Սմբատ էֆ. Դաւիթեան, կը բաղկանայ երեք մասէ. Ա. մասն որ հրատարակուած է Արեւելքի տըպարանէն, յատկացուած է Թրքաբարբառ գաւառաց հայ մանկտոյն ուսուցանել հայերէնի [illegible] և [illegible]. անոնք որ առիթ ունեցած են գաւառներ սախօսել այդ գաւառաց մէջ, քաջ գիտեն թէ քանի՛ դժուարին է ուսուցանել հայ լեզուն անոր որ բնաւ չի գիտեր ո՛չ հասկնալ և ո՛չ խօսիլ. այս գիրքը պիտի դիւրացնէ թէ՛ ուսանողին և թէ՛ ուսուցչին գործը։ Թրքաբարբառ գաւառաց հայ վարժարանաց տեսչութեանց մասնաւոր ուշադրութիւնը կը հրաւիրուի այս գրքին վրայ։ Գինն է Պոլսոյ համար 3 և գաւառաց համար 4 ղրուշ. շատ գնողաց զահայուցիչ զեղչ կ'ըլլայ. հասոյթին արդիւնքը յատկացեալ է Աֆիոն Գարահիսարի ազգ. վարժարանին. կը գտնուի բոլոր գրավաճառաց քով. Կեդրոնատեղին է Զարեհ էֆ. Թորոսեանի գրատունը Պոլիս Մաքսի կարգ թիւ 46, և Աֆիոն Գարահիսար Սահակեան վարժարանը։

Բ. և Գ. մասերը պատրաստ ըլլալով քիչ օրէն պիտի հրատարակուին։ 1871 2—9

Պատիւ ունինք ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ Միքայէլ Միրան և Ստեփան Մեսրոպեան անուամբ հաստատեալ կալուածական գործոց Գործակալութիւնը, Ղալաթիա, Տէմիր խան, թիւ 3, խիստ չափաւոր գիներով փոխատուութիւն և կանխամճար կ'ընէ գրաւի վրայ, յանձնակատարութեամբ կ'ստանձնէ ամեն տեսակ գործեր թաղապետական պաշտօնատանց հետ, վաճառումն և գնումն անշարժ կալուածոց, վճարումն կալուածական տրոց, փոխանցումն, Թէմլիքի-ինթիքալի և Վաքֆի փոխանցում, ինչպէս և նմանօրինակ ամեն տեսակ գործառնութիւններ։

ՄԻՔԱՅԷԼ ՄԻՐԱՆ ԵՒ ՍՏԵՓԱՆ ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ

Գործակալք կալուածական գործերու

Ղալաթիա, Տէմիր խան, թիւ 3

1914 4—30

Կ. ՖԷՍԼԻՔԷՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԽԱՎԼՈՒԻ

Պալըքբազար-պաշը Սէֆէթճի խան Թ. 16

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

Մահմութ-փաշայի գլուխ Եարըմ խանի մեծ դրան կից թիւ 263

ԳՈՐԾԱՐԱՆ՝ ՊՐՈՒՍԱ ԿԵՕՎԷ-ԽԱՆ

Սոյն բազմամեայ վաճառատունն որ ցարդ մեծաքանակ միայն կը վաճառէր հրապարակի վրայ, մատակարարելով գլխաւորապէս Շուկայի խանութպաններ, այս անգամ որոշած է նաեւ փոքրաքանակ ի վաճառ հանել իւր ապրանքներն։

Այս ճշմարիտ բաղդ մ'է անշուշտ ամեն անոնց որք հարսանեաց, ծովու եղանակի, կամ ուրիշ որ և է առթիւ խավլուի, պաշտմալի և այն ճիւղի վերաբերեալ ապրանաց գնման համար, Շուկայի խանութպաններու ձեռք իյնալով թէ՛ ընդհանրապէս ապրանաց լաւը չեն գտներ և թէ բարձր գիներ կը վճարեն։

Տեարք Կ. Ֆէսլիքէնեան և ընկերք նոյն իսկ իրենց գործարանին արտադրութիւններն ի վաճառ հանելով, բնականաբար այնպիսի համեստ գներ կըրցած են սահմանել որոց կարելի չէ մրցիլ։

Վաճառատան նշանաբանն է ուղղութիւն, ապրանաց ընտրութիւն և գներու չափաւորութիւն։

1878 9—20

ՈՍԿՈՐՈՒԹԻՒՆՔ, ԹԱՆՁՔ

ԱՐԷՐԻԻ ԴԵՂԱՀԱՏՆԵՐՆ այսօր ճանչցուած են գերազանց դարման մը ընդդէմ լուծողութեանց, փորքշուքի, թանչքի, տրինելթութեանց եայլն։

ԱՐԷՐԻԻ ԴԵՂԱՀԱՏՆԵՐՆ ընդունուած են նշանաւոր բժիշկներէ մայրաքաղաքիս և օտար երկրաց մէջ և կը գործածուին շատ հիւանդանոցներ։

Արէրիի դեղահատներուն ֆօրմուլն յանձնուած է Պարիզի բժշկական Ակադեմիային և Թուրքիոյ քաղաքային բըժշկական խորհրդին. այս վերջինն արտօնած է Պ. Արէրիի այդ դեղահատները պատրաստելու և վաճառելու իրաւունքը։

Ընդհանուր կեդրոնատեղին է Դեղարան ՎԷԼԻՑ, Ղալաթիա, և մայրաքաղաքիս գլխաւոր դեղարանները։

1870

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԷՐԻ

Իւչ եալտըզլը պուզլը տեմիր նիմ գօրտօն, պէհէրի եէթմիշ ղուրուշ.

Իւչ եալտըզլը քեազիպ սիմ գօրտօն, պէհէրի գըրգ պէշ ղուրուշ.

Իւչ կիւմիւշ եալտըզլը պէյազ քեազիպ սիմ գօրտօն, պէհէր ատէտի գըրգ իքի ղուրուշ.

Ղըլըվլըճըն գօյու լաճիվէրտ պիրինճի նեւի չուգասը մէթրօ պէշ նեւիզ, պէհէրի եէթմիշ տօգուզ ղուրուշ.

Ղըլըվլըճըն աչըգ լաճիվէրտ պիրինճի Լուէ չուգասը ալթը նեւիզ մէթրօ, պէհէրի տօգսան տէօրթ ղուրուշ.

Ղըլըվլըճըն գօյու լաճիվէրտ պիրինճի Լուէ գասմօրը մէթրօ իւչ նեւիզ պէհէրի սէքսէն տօգուզ պուչուք ղուրուշ.

Ղըլըվլըճըն էնգըրտի պիրինճի Լուէ չուհասը նեւիզ էլլի մէթրօ, պէհէրի տօգսան եէտի ղուրուշ.

Ղըլըվլըճըն պօզ Լուէ գասմօրը իքի նեւիզ մէթրօ, պէհէրի ալթմըշ եէտի պուչուք ղուրուշ.

Ղըլըվլըճըն պիրինճի էղրաք չուգասը մէթրօ նեւիզ էլլի, պէհէրի էլլի եէտի ղուրուշ.

Թիւյսիւզ գօյուն թավլասը օթուզ պին ատէտ, պէհէրի իւչ ղուրուշ.

Նիզամիյէ էլպիսէ անպարընա Պէյգօզ տէպպաղխանէսի իչիւն մէվզըի միւնագասայա գօնուլան պալատէ մուգատտամ օն գալէմ էշեա թալիպլէրի էօհտէսինտէ օլուպ թէմուզը բումինին եիրմի եէտինճի կիւնիւնէ գատար պէհէր կիւն միւնագասասը պիլէճրա մէզքիւր կիւնտէ գարարը գաթիյէսի վիրիլէճէկինտէն, իւթասընա վէ եիրմի սէքիզինճի կիւնիւ եւզտէ պէշ թէնզիլինէ թալիպ օլանլարըն մազպաթը Սէրասքէրի լէվազըմաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

18 Թէմուզ 1888 1960

Նօ. 14 1—3

AU CROISSANT ‖ Օ ԳՐՈՒԱՍԱՆ

94, Եւրոպէք Պալըրըմ, Վոյվոտայի դիմաց, 94

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՀԱՆԴԵՐՁԵՂԻՆԱՑ

Արանց, երիտասարդաց եւ տղայոց համար

Օ Գրուասան վաճառատունը ծանօթ է իւր վայելուչ և հաստատուն հանդերձներով։

Օ Գրուասան վաճառատունը ծանօթ է իբր ամեն տեղէ աւելի աժան վաճառող։

Ամառնային եղանակ

Ամբողջ քոստիւմ, կապոյտ, սեւ, շագանակագոյն կամ ֆանթէզի շէվիօթէ, զուտ բուրդ, լաւ կարուածք, խնամօք կարուած	32 ֆրանք
Պանթալօն և ժիլէ կամ Ռըտէնկոտ և ժիլէ՝ Ռուպէյի ֆասոնէ կամ գծաւոր, վերջին նորաձեւութիւն	38 ֆրանք
Գծաւոր բանթալօն, հաստատութիւնն երաշխաւորեալ, վերջին նորելուկ	13 ֆրանք
Ռըտէնկոտ միօրինակ կամ գծաւոր, վայելուչ կտրուածք, մեծ խնամքով կարուած	36 ֆրանք

1506

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1,000,000 — «ՖԻՆԻՔՍ» — Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոյն հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ՚է որոյ քամահանաց Անգղիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրներ են անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 16,000,000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։

1799

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ՚ապահովագրէ մեծ դէմ հրդեհի և կայծակի կալուածք, կարասիք և ապրանք յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և մեծագործութեամբ ռազմիկ բաղդրելոց, որք ունիմք լիագոր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. միակ գործակալք ի Պոլիս և ի Շրջակայս Թիւ 12, Սանտալճը խան, Ղալաթիա, Աւստրիական Թղթատան վերեւ։

ԻԼԱՆ

ՓԱԳԸ ՍԻՐԱՄԲԻՐԻ

[illegible]

48 Թեմուզ 1888 — 1959
Նօ. 13 — 2—3

ԻԼԱՆ

ՓԱԳԸ ՍԻՐԱՄԲԻՐԻ

[illegible] Թալիփ օլանլարըն մազամը Սէրասկէրի լէվազիմաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

16 Թեմուզ 1888 — 1958
Նօ. 12 — 3—3

Օսմանեան ծովային նախարարութեան մատակարար

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԴԵՂՕՐԷԻՑ

Ժ. ԱԼԻՔԵԱՆ

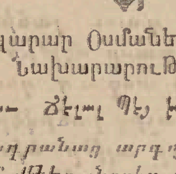

Մատակարար Օսմանեան Ծովային Նախարարութեան

(Պոնջուք տօրա՞ Ճէլալ Պէյ խանի դուռ, Թիւ 2)

Ըստ խնդրանաց արգոյ յաճախորդացս, այս անգամ Մթերանոցիս մէջ ճիւղ մը հաստատած եմ լուսանկարաց վերաբերեալ ամէն պիտոյից համար։ Յաճախորդք խիստ գոհ պիտի մնան թէ՛ վաճառուց մաքրութեան եւ թէ գնոց չափաւորութեան մասին. վաճառատանս մէջ կը գտնուին Մոնքոլֆէնի նոր բլաքները նոյն իսկ Բարիզի հռչակաւոր տան՝ Վիէննայի եւ Բարիզի ցուցահանդէսներէ ոսկի եւ արծաթ շքադրամներով օժտեալ է՝ Ֆայլէրի չոր բլաքներն որ Պոլսոյ մէջ գտնուած բոլոր բլաքները կը գերազանցէ, ինչպէս Պոլսոյ պատուարժան լուսանկարք փորձով հաստատած են. կը գտնուի օպժէքթիֆ, չանպոր նուաթ եւ քարթօն, ալպիւմինի լաւ տեսակ թուղթեր, բռոսըլէնէ եւ ապակիէ եւ քարթօն տիւսիէ քիւվէթներ, մանիէզիւմի լամբեր եւ գունաւոր լամբերներ ու չառէներ եւ ամէն տեսակ դեղորայք։

Ֆայլէրի բլաքները փորձել ուզող Պոլսոյ եւ գաւառաց լուսանկարք կրնան օրինակ առնել ձրիաբար եւ անձամբ փորձել նոյն բլաքները։

Մթերանոցս Ֆայլէրի եւ Մոնքոլֆէնի Բրլաքներուն Պոլսոյ եւ Արեւելեան Բուլկէրի համար միմիայն կեդրոնատեղին է։ 1668

ՔՕԱՆ ՏԱՐՈՒԱՆ ԲԱՑԶՈՂՈՒԹԻՒՆ

ԲՈՒԺԱԿԱՆ ՀՐԱՇԱԼԻ՛ ԱՐԴԻՒՆՔՆԵՐ

ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՋՈՒՐ ՉԻԹԼԻԻ

(ՄԵՐՁ Ի ՊՐՈՒՍԱ)

[illegible]

1304 Սէֆէր 11 Թուական կայսերական իրատէով արտօնեալ—Վարձատրեալ Բարիզի, Վիէննայի, Լոնտոնի, Ֆիլատէլֆիայի, Անվէրսի, Ֆրանքֆորդի ցուցահանդէսներէն։

Չիթլիի ջուրն, որ Արեւմուտքէն եկող համանման հանքաջուրերէն գերազանց է, շիշերու մէջ կը դրուի ընդ հսկողութեամբ Տր. Արիկեանի, պատուիրակ ի դիմաց առեւտրական Վսեմ. նախարարին։ Մէն մի [illegible] կրելու է քննիչ բժիշկին ստորագրութիւնը։ Հնարակութիւնը մերժելու է այն ամեն շիշերն որք չեն կրեր Պետութեան այս երաշխաւորութիւնը։

Այս հանքաջուրին յաջողութիւնն ապահովեալ է մարսողական խողովակին և լեարդին հիւանդութեանց մէջ, ուռզախտի եւ յօդացաւի մէջ, շաքարախտի և փամփշտային խօթութեանց մէջ։

Չիթլի շատ ախորժահամ հանքաջուր մ՚է, սեղանի համար պատուական ջուր մ՚է եւ շատ օգտակար է այն պարագային յորում ջուրերը վարակեալ են համաճարակ հիւանդութեանց ատեն։ Իրենց առողջութեան նախանձախնդիր անձինք ջրչեղջներու, Պէնտերու եւ այլ ջուրերէն նախամեծար պիտի համարին Չիթլին։

Չիթլին կը դիւրացնէ մարսողութիւնն և կը կանոնաւորէ միւս բոլոր պաշտօնները։ Շատ օգտակար է նաեւ այն պարագային երբ [illegible] մանուկները կաթէ կըտրելու է։

Չիթլիի ջուրը չարաւիւն երկու անգամ կը զըկուի ազբիւրէն, այնպէս որ կարելի է վստահ լինիլ թարմ վիճակի մէջ գտնել զայն ի մթերանոցս։

Կ. Պոլսոյ մէջ կը ծախուի ի կեդրոնատեղին Ընկերութեան, 13, Ճէլալ Պէյ խան, եւ ի Մասնաճիւղս՝—Բերա, Պ. Ալիբրանտի, դեղարան Տէլլա Սուտա, 169.—Պոլիս, Պ. Մէյվէի, դեղավաճառ, 24, Նէնի ճամի փողոց.—Ֆ. Թէրզեան, դեղագործ, Ճըղալօղլու, Պարոնական դեղատնատան մօտ—Աշըքպաշ, դեղագործ ի Վէզնէճիլէր.—Ղալաթիա, Պ. Մավրոյադօ, վաճառական, Մալթըզ փողոց, 34.—Պէշիքթաշ, կեդրոնական դեղարան.—Թէրափիա, Սավա Սրոնօբուլօ.—Պէօյիւքտէրէ, Սոֆիրաքի Քէօխարիտի, վաճառական.—Գատը գիւղ, դեղարան Լէօնիտա Անթիբա.—Իւսկիւտար, Օդավրաքի Նուրլօբուլօ, դեղագործ։

Պահանջեցէք լոկ Չիթլին։ 1054

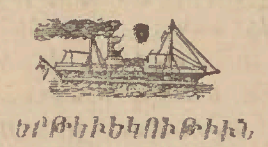

ՆԱՒԹԵԻՆԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

[illegible]

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
[illegible]	2,000	Լեւանթ	4,500
[illegible]	3,000	[illegible]	4,300
[illegible]	1,300	[illegible]	2,500
[illegible]	3,500	[illegible]	2,000
[illegible]	2,200	[illegible]	3,000
[illegible]	3,000	[illegible]	3,010
[illegible]	3,500	[illegible]	3,000
[illegible]	3,500	[illegible]	4,500
[illegible]	3,100	[illegible]	2,000
[illegible]	2,000	[illegible]	[illegible]
[illegible]	2,700	[illegible]	3,200
[illegible]	[illegible]	[illegible]	1,700
[illegible]	1,300	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	300	[illegible]	[illegible]
[illegible]	1,700	[illegible]	[illegible]
[illegible]	1,300	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	1,200
[illegible]	1,000	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	1,800
[illegible]	[illegible]	[illegible]	2,800
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	4,10

[illegible] շոգենաւը, նաւապետ [illegible], ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն տոտ հասած, պարպած և Օտեսա ուղեւորած է։

Լէւանթ շոգենաւը, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ և ամսոյս 27ին պիտի մեկնի Կ. Պոլիս գալու համար։

[illegible]

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒԻՑՕ Գործակալք Թիւ 87-18, Քիւչիւք Միլլէթ խան Ղալաթիա 1601

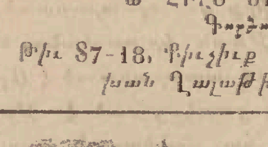

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

[illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալճէրիան	2500	Ֆավօնեան	3700
Ալղարեան	2500	Ֆլամինեան	3700
Անատոլեան	2500	Ֆլավեան	3700
Աթէնեան	2500	Իպերիան	5500
Արգիեան	3700	Իլլիրիան	5500
Գավարիան	6000	Իտալիան	5500
Գոլխիան	6000	Լէպիտեան	2200
Դոմեթիան	800	Լիպուրնեան	2500
Սայբերեան	2600	Լիպտոն	800
Ցուրյ	700	Օսբրէյ	700
Էճիբթեան	3700	Բերսեան	3800
Ֆաբիան	3700	Վալէնսիան	6800
Ֆալերնեան	3700	Վիրճինեան	6800

Սիլիչեան շոգենաւը, նաւապետ Քրիսթիան, ընդհանուր վաճառքով Լիվրբուլէն տոտ հասաւ։

Լէլաքեան, շոգենաւը, նաւապետ Էլիս, Օտեսայէն ամսոյս 7ին տոտ վերադառնալով ուղղակի Լիվրբուլ համար պիտի բեռնաւորի։

[illegible]

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԷՅՈՆՔԷՆ Գործակալ Թիւ 1, Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Ղալաթիա.

Նաւատեարք, Կարանայք Ֆրէտ, Լէյլանտ և ընկ. Լիվրբուլ

Գործակալութիւնք

Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաքէնքէն.
Ձիպրալթար, Պ. Պ. [illegible]
Ալեքսանդրիա, Կ. Լ. Վլահման և ընկ.
Մալթա, Ռ. [illegible]
Տիրա, Ս. Վօզօղօբուլօ Որդիք և ընկ.
Զմիւռնիա, Պ. Ուիթըլ և ընկ. 1896

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐՈՒ

Ա. ԼԸՍՔԻՒԼԱՐ

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԵՐԻԶՆԵՐ

ԿԱՄ

ՓԱՅՏԻ ՄԱՆԱԾՈՅԷ ԿԱՊԵՐ

ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ

Կառավարութենէն արտօնեալ Ֆրանսայի եւ օտար երկրաց մէջ Ցանձնարարեալ բոլոր բժիշկներէն

Այս կապերն յարմարագոյն գտնուած են թէ՛ բժիշկներէն և թէ՛ զայնս գործածողներէն։

Այս նոր կապերուն [illegible] հետեւեալներն են.

1. Ծծելու հզօր կարողութիւն, այնպէս որ մէկ կապ մը կը բաւէ այնտեղ ուր առաջ բազմաթիւ կապեր անհրաժեշտ էին։ (Փայտի մանածոյն իւր ծանրութեան 12 անգամը կը ծծէ։)

2. Փայտեայ մանածոյին մասնաւոր յատկութիւնն է հականեխութիւնը։

3. Կապը միշտ [illegible] է և հանապազ [illegible]։

4. Հեղուկ տարրերը կարենալով ազատօրէն շարժիլ, միշտ չոր կը մնան գործողութեան միջոցին։

5. Այս կապերը գիւրաւ կրնան զրուիլ և հանուիլ։ Կը բաւէ [illegible] զօտին անցունել կամ ժապաւէնով մը կապել երկու ծայրերէն։

6. Այս կապերուն ՉԱՓԱԶԱՆՑ ԱԺԱՆՈՒԹԵԱՆ պատճառաւ կարելի է մէկզի նետել զայնս գործածութենէն յետոյ, որ ճերմակեղէնի մաքրութեան և խնայողութեան տեսակէտով շատ կարեւոր է։

Կ. Պոլսոյ մէջ կեդրոնատեղիքն են Պէրլոյեան Տէլլա Սուտա, Թոթիուս Սքլավօ, Ֆրանսուա Քանզուք, Բրիտանական դեղարան և Պ. Ասնադասիատէս, (Բերա), Ս. Դասդոբիատէս, Թիթոս և Աքէսթօրիտոս (Ղալաթիա), Տ. և Մ. Մէյվէի, Ժ. Արէլ (Պոլիս)։

Պ. Հ. Հարդմանի և Քիւլ Նիի գործարանն ի Հայտէնհայմ մասնաւորապէս կը յանձնարարուի բժշկաց և դեղագործաց՝ իւր վիրաբուժական զանազան կերպասներուն, քիմիական այլ և այլ պատրաստութեանց համար, ինչպէս և վիրաբուժութեան և դեղագործութեան մէջ գործածեալ զանազան առարկայից պատճառաւ։

Այս բոլոր նիւթերը կը գտնուին վերոյիշեալ դեղատանց մէջ։

Թուրքիոյ համար ընդհանուր գործատարն է Ֆէլիքս Պէաէր. Ֆընտըքլեան խան, Պոլիս։ 1922 1—26

L'AVENIR DES FAMILLES Լ'ԱՎԸՆԻՐ ՏԷ ՖԱՄԻՅԼ

ԸՆՏԱՆԵԱՑ ԱՊԱԳԱՅՆ

Ապահովագրական փոխադարձ Ընկերութիւն՝ Դրամագլխոց վերակազմութեան համար 1880ին կազմեալ՝ ի Լիոն նոտար Միցիֆիօ տը Պէլէօի առաջեւ պայմանագրով

Ընկերութեան կեդրոնատեղին է 61, Ռէբիւպլիք փողոց. 61—Լիոն (Ֆրանսա)

Ապահովագրեալ դրամագլուխք 55 միլիոն ֆրանք

Մինչեւ ցայսօր եղած վճարմունք են, 1,000,000 ֆրանք

Տարին չորս վիճակահանութիւն՝ Յունվար, Ապրիլ, Յուլիս և Հոկտեմբեր

Վարչական խորհուրդ. Պ. ՇԻՎԼԻՈ, բժիշկ ի Լիոն, Նախագահ.
Պ. ԱԼԼԻՕ, նախկին տնօրէն, հիմնադիր ընկերութեան, ի Լիոն.
ՕՏԻՖՈՒԷ, նախկին շահապ չորրորդ շրջանակի ի Լիոն.
ՊՈՄ, հասութատու ի Լիոն. ԳԼԷՍԱՔ կալուածատէր ի Լիոն. ՄԱՐԴԷԼ կալուածատէր ի Լիոն. ՌՈԹ, հասութատու ի Լիոն. ԺԷՆԷՆ, ի Լիոն Մ. Ժ. ԳԱՇԷՆ, հաշուակալ ի Լիոն, հաշուեքննիչ. Մ. ԱԼԼԻՕ, տեսուչ պատուիրակ, ընդհանուր տնօրէն։

Լ'ԱՎԸՆԻՐ ՏԷ ՖԱՄԻՅԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆ, որ հաստատուած է նպաստելու համար փոքր խնայողութեան, արագ զարգացում մ'ունեցած է։ Իւր նպատակն է որոշեալ պայմանաժամի մէջ վերակազմել դրամագլուխն, կանխավճարներու հաւանականութեամբ։—Մուրհակներ կուտայ թէ՛ ի փոխարէն միակ վճարի մը և թէ ամսական համեստ վճարներու (կարելի է ստորագրուիլ ամսական մինչեւ մէկ ֆրանքէ սկսեալ)։ Ապահովագրեալներ ունինք որոնք մէկ ֆրանք մը վճարած էին և երկու հարիւր ֆրանք ստացած են։

Վճարմունք կը կատարուին վիճակահանութեամբք, որք երեք ամիսն անգամ մը տեղի կ'ունենան ի կեդրոնատեղին ընկերութեան, ի ներկայութեան վարչական խորհրդին և շահակիցներու, հաշուակալն այնպիսի գործողութեամբք զորս ամեն մարդ կրնայ ստուգել։

Ընկերութեան գործառնութիւնները պետք չէ շփոթել վիճակահանութեանց հետ ուր տոմսերը բնաւ արժէք չունին վիճակահանութենէն յետոյ։ Մեր մօտ, ընդհակառակն, ամենուն ալ վճարմունքն ապահովեալ է, քիչ մը կանուխ կամ քիչ մը ուշ, ըստ դիպուածի.

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԱՌՆՈՒԹԻՒՆՔ

Ընկերութեանս գործառնութիւնք բազմադիմի են, ինչպէս Շարժական արժէից և փոխ տրուած դրամագլխոց ապահովագրութիւն, կորուսեալ դրամագլխոյ մը վերակազմութիւն, Երաշխաւորութիւնք և Գլխավճարք՝ փոխատուութեանց և ձգտապարութեանց և Վաճառականութեան մէջ գործածուած դրամագլխոց, Մանկանց համար Օժիտք, Հանգստեան մնտուկ ծերութեան համար, Ցկեանս եկամուտներու կազմութիւն, ի մի բան այն ամեն գործառնութիւնք որոց նպատակն է խնայողութիւն։

Այս արդիւնքը ձեռք բերելու համար, Ընկերութիւնս հաստատած է զանազան սակագներ որոց վճարմունք տեղի կ'ունենան առաւել կամ նուազ մերձաւոր ժամանակաց մէջ, ըստ բաղձանաց ապահովագրելոյն։

ՍԱԿԱԳԻՆ Ա.

Ամսական 1 Ֆրանք, որ վճարուի միայն 60 ամիս, իրաւունք կուտայ 1000 Ֆրանքի մուրհակի մը 10 թիւերով որոց ամենքն ալ հետզհետէ կը մասնակցին ամեն քաշման, մինչեւ ամբողջովին վճարուին 1000 Ֆրանքին։ Մարդ կրնայ ստորագրուիլ այնչափ անգամ 1000 Ֆրանքնոց մուրհակի որչափ ամսական վճարէ մէկ Ֆրանքնոց։

5 Ֆրանքի ամսական բաժ մը, որ 60 ամիս վճարուի, իրաւունք կուտայ, ըստ ընտրութեան ստորագրողին, 5000 Ֆրանքի՝ ընկերութեան արժեթղթի մը, կամ միմիայն 3000 Ֆրանքի և Լիոն քաղաքի պարտաթուղթի մը, որք կը մասնակցին ամեն վիճակահանութեանց և պարգեւներուն, մինչեւ անգամ 50,000 Ֆրանքի բաժնին։

Ի փոխարէն ամսական հինգ Ֆրանքի, ստորագրողն իրաւունք ունի, ըստ իւր ընտրութեան

1. 500 Ֆրանքի, առանձնաշնորհեալ մուրհակ տոկոսներով որք տարուէ տարի կ'աւելնան մինչեւ ցվճարումն, կամ
2. 5000 Ֆրանքի, Մուրհակք Սակագին Ա., կամ վերջապէս
3. 1000 Ֆրանքի, Հիմնադրի մուրհակի մէկ տասներորդով.

Ծան. Անցեալ տարեշրջանին մէջ հիմնադրի Մուրհակներն առաջան 80 Ֆրանք շահաբաժին, և ներկայ տարեշրջանին մէջ, շահաբաժինը պիտի լինի 100 Ֆրանք մէն մի թուղթի վրայ։

Ի փոխարէն ամսական 8 Ֆրանքի, ստորագրողն ըստ իւր ընտրութեան իրաւունք ունի

3000 Ֆրանքի, Մուրհակք Սակագին Ա. և առանձնաշնորհեալ Մուրհակի մը՝ 500 Ֆրանքէն վճարելի, և տալով տոկոսներ որք երթալով կ'աճին մինչեւ վճարման օրը։

Ծան. Կը մնայ միայն ի վճարել 1921 առանձնաշնորհեալ մուրհակ.

Ի փոխարէն ամսական 10 Ֆրանքի, ստորագրողն իրաւունք ունի ըստ իւր ընտրութեան.

3000 Ֆրանքի, Մուրհակք Սակագին Ա. և Պարտաթղթի մը, կամ 1877ի Գուէտի Ֆոնսիէէն, կամ 1871ի Վիլ տը Բարիէն, կամ Վիլ տը Մառսէյլէն. (այս երեք արժեթուղթք վճարելի են 400 Ֆրանքէն) կամ 1883ի Օպլիկասիօն Ֆոնսիէռէ մը՝ 500 Ֆրանքնոց, կամ վերջապէս

5000 Ֆրանքի, Մուրհակք Սակագին Ա. և Բանամայի պարտաթղթի մը, շրջաբերութիւն 1883ի.

Վերջապէս, ի փոխարէն ամսական 12 Ֆրանքի, ստորագրողն ըստ իւր ընտրութեան իրաւունք ունի.

3000 Ֆրանքի, Մուրհակք Սակագին Ա. ինչպէս նաեւ 1879ի Ֆոնսիէռ կամ Գոմիւնալ Օպլիկասիօնի մը, վճարելի 500 Ֆրանքի, կամ վերջապէս Իբօդէքէռ Օպլիկասիօնի մը (Գրէտի Ֆոնսիէին հետ միացուած և 1000 Ֆրանքէն վճարելի)։

ՍԱԿԱԳԻՆ Բ.

Այս սակագնոյն մէջ, Մուրհակներն 500 Ֆրանքէն վճարելի են մէկ տարիէն առ առաւելն միայն 25 տարուան ժամանակամիջոցի մը մէջ, կանխավճարներով որք տեղի կ'ունենան երեք ամիսն անգամ մը վիճակահանութեամբք։—Բաժիններն ամսական են և 2 Ֆրանքի. առ առաւելն կը պահանջուին մինչեւ 15 տարի. կը դադրին երբ մուրհակը վատակի վիճակահանութեան մէջ։

ՍԱԿԱԳԻՆ Գ.

Այս սակագնոյն մէջ, մուրհակք վճարելի են մէկ տարիէն առ առաւելն մինչեւ 12 տարուան ժամանակամիջոցի մը մէջ, կանխավճարներով որք տեղի կ'ունենան ամեն տարի յունվարին, ապրիլին, յուլիսին և հոկտեմբերին. առաջին երեքն 100 Ֆրանքէն և հոկտեմբերինն 500 Ֆրանքէն։—Ամսական բաժինները 2 Ֆրանքի են և միայն 50 ամիս վճարելի են։

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Լ'ԱՎԸՆԻՐ ՏԷ ՖԱՄԻՅԼ ապահովագրական ընկերութիւն մ'է հաստատեալ ըստ հրամանագրոյն 1868 յունուար 22ի, և հետեւաբար կը գործէ ընդ հսկողութեամբ պետութեան։ Չեւի լինելով շահադիտական կամ առեւտրական ո՛և է գործէ, ո՛և է վտանգի ենթակայ չէ։

Իւր գանձած դրամը ընկերութիւնք կը գործածէ Պետական Արժեթղթոց, Գանձոց թուղթերու կամ Պետութեան, քաղաքաց և նահանգաց երաշխաւորութիւնը կրող թուղթերու. այս գումարը բաւական է ապահովելու համար իւր շրջաբերութեան հանած բոլոր մուրհակներուն վճարումն, այնպէս որ մէն մի ստորագրող բոլորովին ապահով է ստանալու իւր ապահովագրութեանց ամբողջ գումարը։

Տեղեկութեանց և բաժանորդագրութեան համար դիմել առ Պետրոս էֆ. Ամպարձեան, գործակալ Ընկերութեան ի Կ. Պոլիս, Թաշ խան, թիւ 40, Պաղչէ-Գափու, Պոլիս։ 1081

ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԻՉՔ

(1804)

Մեծ փողոց Գուլէ գաբուսու. Թիւ 667

Ամէն կերպ և ամէն չափու կենդանագիրներ, այսինքն Քարթ տը վիզիթ (չափաւոր), Կրուփ (խումբ), Քապինէ (մեծ), Մինեօն (փոքր)։ Պզտիկ տղայոց համար վայրկենական լուսանկար։

Կենդանագիրները մեծ զգուշութեամբ և ըստ վերջնագոյն կատարելութեանց արուեստին՝ կը շինուին։

Բարիզու, Լոնտոնի, Վիէննայի և Պերլինի անուանի գործատուններուն լուսանկարի մեքենաներ, գործիքներն և ամէն տեսակ նիւթերը, գործատանց գիներով կը ծախուին։

Յանձնարարութիւնք գործատանց գիներով փութապէս կը կատարուին։

Լուսանկարչութեան վերաբերեալ նիւթերը մեզմէ գնողներուն լուսանկարչութեան ուսումն ձրիապէս կ'աւանդուի։

ԳԱՐԵՋՈՒՐ ՏԱԿԱՌՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

ՍԹԻՆՖԵԼՏ (ԿՐԱՉ)

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ՐԻՆՆԻՆԿՀԱՒԶ ԵՂԲԱՐՑ

ԱՄԵՆԷՆ ԸՆՏԻՐ ՏԵՍԱԿ ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ

Ընդհանուր կեդրոնատեղի Մ. ՄՈՐԻՉԻՕ ՖՐԱՆՔԼ

Վոյվոտա, Վիդալիս խան, Ղալաթիա, Էլպիկ խանի քով

ՍԹԻՆՖԵԼՏի գործարանն, որ կը գտնուի ԿՐԱՉ քաղաքին մէջ (Իսդրիա), առաջնակարգ հաստատութիւն մ'է՝ 1852ին հիմնեալ, և Աւստրիահունգարիոյ միւս գարեջրի գործարանաց արտածման մէջ [illegible] կը բռնէ։

Սթինֆելտի գործարանն 1887ին արտահանած է 45,000 հարիւրալիտր։ 1713

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԳԱՒԼԸՄԱՆ ԵՒ ՊԼՈՒՄՊԼԸՐԿԻ

Ղալաթիա Պէօյիւք Միլլէթ խան, միջազգային Թղթատարատան վրայի յարկը

Սոյն վաճառատան մէջ խիստ աժան գներով կը վաճառուին ամեն տեսակ ճերմակեղէնք, կանանց համար կրկնոցներ, տղայոց համար հագուստներ, կէս շրջազգեստներ, քօռսէներ, օժտի համար ճերմակեղէնք, բանուածքներ, բազմատեսակ գուլպաներ, թաշկինակներ և այլ այս տեսակ ապրանքներ։

Այս ապրանքներ, որոց ամենքն ալ լաւ տեսակէ են, կը վաճառուին թէ՛ փոքր և թէ մեծ քանակութեամբ։

Այս ապրանքներ կը պատրաստուին Վիէննայի և Պերլինի յատուկ գործարանաց մէջ. նոյնպէս Անգլիաէն, Իտալիաէն և Եւրոպական ուրիշ երկիրներէ եւս ապրանքներ կը բերուին։

Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնք կը կատարուին եթէ փոխարէնը փոխանակագրով և կամ Թղթատարական դրոշմով ղրկուի։

Ջը հաւնուած ապրանքները ետ կ'առնուին և ստակը ետ կը տրուի զեղչելով փոխադրութեան ծախքը։ 1180

ԳՈՒԻՆ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ

ՐԻԼԱՅԸՆՍ

Ծովային ապահովագրութիւն։ —Դիմել առ գործակատարն ընկերութեան, Պ. Պ. Վ. Ուիթըլ, Ուիթըլ խան Պաղչէ-գաբու Պոլիս. կամ Ղալաթիա Մէրթէպանի փողոց Իզզէթ բաշա խան թիւ 6։ 686

ՄԻ ԳՆԷՔ

ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՅ ՄԸ

ԱՌԱՆՑ ՆԱԽԱՊԷՍ ԱՅՑԵԼԵԼՈՒ

ՍԻՆԿԷՐ

Ամերիկեան գործարանի մթերանոցներն Ի ՂԱԼԱԹԻԱ, Եիւքսէք Գալտըրըմ, 120

Քարաքէօյի աղբիւրին դէմ.
Ի ԲԵՐԱ, Կալաթա Սէրայի Լիսէին դէմ
Ի ՊՈԼԻՍ, Մահմուտ փաշա, 90

Ուրիշ ամեն տեղ՝ «Սինկէրի» կարի մեքենային «կեղծերը» միայն պիտի գտնէք։

ՎՃԱՐՄԱՆ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ

([illegible]) 1761

ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ

Ի ՊԱՑՊԸԼ ՀԱՌԻՔ

ՖԻՆՃԱՆՃԸԼԱՐ ԽՕԳՈՒՇՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ

Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

Սոյն կազմատան մէջ կան Եւրոպական նորընտիր և կատարելագործեալ մեքենայք որոնցմով կը կազմուին և կը յօրինուին

ՉԱՓԱՒՈՐ ԳՆԵՐՈՎ,

ԳԻՐՔԵՐ գեղեցիկ և հաստատուն
ՏՈՒՄԱՐՆԵՐ, վաճառականական եւ
ԱՑՑԵՏՈՄՍԵՐ, խիստ մաքուր և ընտիր։

Յաճախորդաց դիւրութեան համար կազմատունը ունի իրեն կցորդ վաճառատուն մը Թիւ 27 Ֆինճանճըլար-Եօգուշը, ուր կ'ընդունուին յանձնարարութիւնք և ուր կը վաճառուին նաեւ գրագրական ամեն տեսակ պիտոյք, ընտիր թուղթ գրիչ, տումարք, պայուսակ, գրապանակ եւն։ 736

Արտօնատէր Օ. ՏԱՄՍՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ